

Kmetijski list

Glasi „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletna	Din 25—
pololetna	Din 12-50
četrtletna	Din 7—
posamezna številka	Din 1—

**Kmet pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

mali oglasi do 9 petih vrst	à Din 1-50
večji inserati od 10 petih vrst naprej	à Din 2—
notice, izjave, poslano, reklame petih vrst	à Din 3—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, v hiši „Ekonom“.

Samostojna kmetijska stranka in naš kmet.

Malokateri stan je morda prestat v boju za svoj obstanek toliko težkih ur, kakor naš kmet. Dolga stoletja živi v večnem boju za Staro pravdo, vsled tega je tudi v tem oziru žrtvoval največ, kajti vsi drugi stanovi so se pozneje razvili in so stopili v boj za svoja prava šele v zadnjih stoletjih. Od petnajstega stoletja naprej je bilo robstvo kmetu vedno huje, dokler se ni spremenilo v sedemnajstem in osemnajstem stoletju v popolno suženjstvo. Naši predniki so bili sužnji, izročeni na milost in nemilost gosposki; njihovo imetje, njihovo življenje, žene in otroci — vse je bilo igrača v rokah gospodarjev, razven tega so pa bili kmetje še žrtve najkrutejše soldatske. To je bilo trpljenje in ponižanje, ki mu ne najdemo primere v zgodovini. To suženjstvo je v zgodovini nekaj tako nezasiščenega, da se z njim ne morejo primerjati socialne razmere modernega industrijskega in velikomestnega proletariata.

A kaj je v tem suženjstvu storilo naše ljudstvo? S kakim junaštvom se je proslavila ona brezpravna raja! Sam sebi prepuščen — brez voditeljev, brez podpore — je od časa do časa iz lastne sile skušal otresti jarem in je z največjo poštenostjo in z največjim heroizmom pod vodstvom srojakov dvignil kose in motike proti svoji gosposki. V svojih rokah je obdržal zemljo, obdržal jezik in narodne običaje — tedaj narodnost, in z največjim samozatajevanjem je prenašal težki križ v tistem vstrajnem odporu proti vsemu, kar je tuje za eno edino željo, da bi to, kar je prejel od svojih prednikov, zapustil svojim potomcem. Ne bilo bi danes našega naroda in naše države, da ni bilo našega kmeta. In ravno v teh dobah se je pokazalo, da je zemlja in ljudstvo, ki jo obdelava najsigurnejša poroka za narod in državo. Zemlja ustvarja podlago vsemu življenju in iz nje izhajajo vse gmojne dohline. V poljedelstvu počiva zaklad celega družabnega ustroja in vsega gospodarskega početja. Domače poljedelstvo pa je edini in trajni vzdrževalec naroda. Samo zemlja daje človeku kruh in sirovine, da zamore delati. In tako je tudi delo, katero izvršuje poljделец podlaga vsej produkciji, je mati sploh vse gospodarske kulture. Ono daje sirovine za vse nadaljno gospodarsko delovanje, iz njega izvirajo vsa produkcijska sredstva in vse bogastvo ljudstva.

Delo poljedelca se zelo razlikuje od vsega ostalega dela. Industrija predukuje samo mrtve dobrine, medtem ko živi in dela kmet z živimi organizmi. V poljedelstvu se gre za razvoj živih bitij, v industriji za predelovanje mrtvih stvari. Veliki pomen poljedelskega dela in njen poseben značaj pa zahteva za njo tudi posebno vpoštevanje v državi, ki ima le tedaj vse pogoje za ugodni razvoj, ako skrbi za kmeta in razvoj njegovega dela. Posledica vsega tega je, da se mora tudi popolnoma drugače uvaževati onega, ki zemljo obdeluje, to je našega kmeta. Poljделец potrebuje za svoje delo popoln mir, popolno varnost in gotovo ustaljenost in to mu mora nuditi država. Poljделец v taki državi pa kaže tudi razumevanje za državo in je pripravljen nositi tudi odgovornost za razvoj države, ker ima največji interes na njenem mirnem in pravičnem razvoju. Zato je tudi prva dolžnost države, da zagotovi svojim

poljedelcem popoln gospodarski, socialni in kulturni razvoj, kajti samo v tem slučaju zamore poljedelstvo izvršiti v polni meri svojo nalogo.

Iz vseh teh razlogov izvira pa tudi dolžnost poljedelca — kmeta, da se v svojih stanovitih in političnih organizacijah bojuje za svoje potrebe. Boj za popolno osvoboditev kmeta se ni končal — boj za Staro pravdo še traja. In to je tudi povod, da se organizira danes naš kmet v svoji Samostojni kmetijski stranki. Boda našega kmeta in potreba po pravi kmetijski organizaciji je rodila to stranko. Kakor smo že prej omenili, je delo in življenje kmeta popolnoma drugačno kakor ono industrijskih delavcev in meščanov. Iz istih razlogov so pa tudi njegove potrebe, njegovi nazori o raznih političnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih drugačni. Vsa ta vprašanja pa posejajo globoko v življenje in delo našega kmeta, da je od njih odvisna njegova eksistenca in vsled tega je tudi njegova dolžnost, da o njih sam odločuje, ker odločuje s tem tudi o svoji usodi.

Naš kmet do prevrata ni bil poklican, niti vprašan za sodelovanje pri njegovih eksistenčnih vprašanjih. Naša politična zgodovina nam daje v tem oziru žalostno sliko. Kmet je bil do zadnjega časa samo privrsek te ali one stranke, da ji je dajal glasove. Nihče pa ni hotel poznati njegove bede po volitvah. Ta položaj je izrabila edino klerikalna takomenovana Slovenska ljudska stranka, ki je hotela bedni položaj našega kmeta še pred vojno in zlasti sedaj obrniti sebi v prid ter je obljubljala ljudstvu vse mogoče stvari, ki jih pa ni mogla izvršiti, ker zastopa vse sloje, pač pa je istočasno zaslužila naše ljudstvo italijanskemu klerikalizmu, ki ga je pahnil v popolno odvisnost klerikalnih služabnikov.

Z najnežakotnejšim izrabljanjem verskega čuta našega ljudstva v izključno politične svrhe je zamogla ta stranka poleg malih dobrot, ki mu jih je dala na eni strani, vseliti našemu kmetu na drugi strani rano, ki niso ozdravljive.

Liberalna, sedaj demokratska stranka za potrebe ljudstva sploh ni imela nobenega smisla, vsled česar jo je naš kmet tudi stalno odklanjal in se je še danes boji. Dasi se ta stranka tudi danes poslužuje v svoji brezvestnosti najhujšega kapitalističnega terorizma, je našemu ljudstvu tuja, ker kmet dobro čuti, da od nje nima nobene koristi. Je pa tudi jasno, kajti v stranko, ki zagovarja danes težko industrijo in trgovce, jutri jih pa kot verižnike zapira in podi po zaporih, potem ustanavlja zopet delavsko organizacijo in ustvarja nekaj časa najbolj gorostasne socialne zakone, proti katerim se čez nekaj časa zopet sama bojuje, ker ji delavci niso šli na lim in ki končno iz samega sovraštva do kmetijske stranke, ki se ji ni hotela udinjati, vabi kmete v svojo sredo s konfuznimi članki o kmetijskih potrebah, noben pošten kmet ne more imeti zaupanja.

Isto velja za radikalno in vse druge meščanske stranke.

Iz vsega tega mora videti naš kmet, da se mora organizirati samostojno v svoji lastni organizaciji. Le tedaj se bodo upoštevale njegove želje in njegovo delo. — Zato pa v boj za Staro pravdo in za Samostojno kmetijsko stranko!

Mali Stinnes.

Večki ali pravi Stinnes je nemški industrialec, ki je eden najbogatejših ljudi na svetu. Nemško vlada ta dejni magnat v nemški gospodarski politiki in njega splošno zaznamuje kot moža, ki je povzročil sedanji gospodarski položaj Nemčije, ker mu je bil njegov lastni interes neizmerno važnejši, ko pa blagor njegove domovine.

S svojim denarjem je kupil Stinnes večino nemškega časopisa in zato je mogel vplivati na nemško javnost kakor je želel. Bil je nekronani kralj Nemčije in marsikateri minister je odletel, ker ni bil njemu po volji.

Vloga Stinnesa bi tudi pri nas radi igrali razni milijonarji. In kakor nemški Stinnes, tako so pričeli tudi oni naku-

povati slovenska časnikarska podjetja in z nakupom »Slovenskega Naroda« so si osvojili vse slovensko takozvano napredno časopisje. (Sedaj veste, zakaj hodi »Domovina« na deželo zastoji!)

Sedaj, ko imajo ti gospodje v rokah slovenske dnevnike, razven »Slovenca« in »Narodnega Dnevnika«, pa si hočejo osvojiti tudi gospodarska podjetja. Naj v tem oziru navedemo samo kratek, toda nad vse značilen dogodek, ki ga je povedal na obnem zboru SKS tovariš Pucelj.

Ko se je peljal zadnjič tovariš Pucelj iz Beograda v Ljubljano, sta bila v istem vlakcu tudi gg. Praprotnik in Arko. Ko je šel tovariš Pucelj slučajno skozi vagon, kjer je bil g. Praprotnik, ga je ta nahlrnil z besedami: »Kaj se ne boste poglivali?«

Tovariš Pucelj ga pogleda začudeno in vpraša: »Kako vi to mislite?«

Nato pravi g. Praprotnik, da gre zaradi Hipotekarne banke in nato reče doslovno: »Ni sicer več dosti vredna

Hipotekarna banka, toda jaz je ne dam iz rok! Ne odneham, ker hočem, da bo moja!«

Ni dejal g. Praprotnik, da je banka v rokah pristahev demokratske stranke, ni dejal naša, temveč, da je njegova, da mora biti njegova, da je ne da iz rok, on, g. Praprotnik, so bile njegove visokomerne besede.

G. Praprotnik naj ima stotine milijonov, g. Praprotnik naj ima vso moč, ki jo sploh more imeti bogatin, vseeno pravimo, da bo njegov načrt izjalovljen, ker še vedno je v Sloveniji poštenost tako močna, da se še ne da kupiti z nobenimi milijoni.

Mi, kar nas je od SKS, pa smo tisti, ki organiziramo poštenjake, da bo obvarovano ljudstvo pred samopašnostmi denarnih mogotcev. Zato pa vsa njih besna jeza na nas, zato pa njihovi ljuti napadi na nas.

Častni so ti napadi za nas, zato pa bo tudi zmaga naša!

Vsi na delo za „Kmetijski list“.

Tovariši! Veliko bolj, ko kdaj preje, je danes potrebno, da posvetimo vse sile razširjenju in izpolnitvi »Kmetijskega lista«. Če smo včasih potrebovali »Kmetijski list«, da ž njim zrušimo vse klerikalne klevete, rabimo danes »Kmetijski list« tudi zato, da bomo kos demokratskemu časopisju.

Kot velike naše prijatelje se je delalo to časopisje, ko je moglo še upati, da bo naša politika voda na njihov mlin. Toda danes, ko so spoznali, da se bori slovenski kmet za čisto kmetstvo misel, da se ni slovenski kmet osvobodil od jeroštva klerikalne stranke zato, da bi delal tlako mladinski demokratski politiki, danes so seveda bankokratski slugi iz sebe in danes naperjajo na našo stranko svoje najtežje kanone, svoje najgnusnejše klevete.

Tovariši! Zmagali smo klerikalne klevete, premagali bomo tudi demokratske napade. Vseeno, če se postavljata v vrsto demokratskih napadalcev milijon-

narja Praprotnik in Arko, kmetstvo ljudstvo bo zrušilo tudi ta dva, ker ni sile nad kmetiskim ljudstvom, če je zavedno. In danes postaja kmetstvo ljudstvo zavedno, danes prodira kmetstva misel.

Da pa bo zmaga čim preje dosežena, da bo čim popolnejša, pa vsi na delo za »Kmetijski list«, ki je in ostane naše glavno orožje.

Najčastnejša in najvišja naloga slehernega borca za zmago Stare pravde je delo za »Kmetijski list«. Sužnost kmetijskega ljudstva pripravljaj, kdor se ne bori za »Kmetijski list«, ker brez njega je kmetstva armada brez orožja in s tem njen poraz zagotovljen. Kakor bi bil zmagal Matija Gubec, da je imel zadosti orožja, kakor bi bil zmagal Stambolijski, če bi imel zadosti orožja, tako bomo zmagali tudi mi samo tedaj, če bomo imeli dovolj orožja.

Na delo za »Kmetijski list« — naše glavno orožje.

Klerikalna gonja proti tov. Sancinu.

(Dopis iz Brežic.)

»Slovenski Gospodar« in njegov dični Žebot sta pričela nesramno gonjo proti tov. Sancinu, češ da je med vojno neumisljeno odiral ljudstvo z revkizicijami.

Ne pride nam niti na misel, braniti tov. Sancina pred napadi »Slovenskega Gospodarja«, kateremu je klevetanje edini poklic. Ker pa hočejo ti dični »kataliki« s temi izmišljotinami denuncirati tov. Sancina in mu vzeti službo, pa približujemo sledeče podatke:

Kakor morajo naši vojaki služiti v Macedoniji, kakor se je pred dvema leti mobiliziralo in rekviriralo za časa Karlovega puča po onem vojaškem zakonu, ki je bil s pomočjo dr. Korošca raztegnjen na Slovenijo, tako so se tudi med vojno vršile vse revkizicije le na podlagi onega vojaškega zakona, za katerega so dr. Korošec in vsi klerikalni poslanci v avstrijskem parlamentu z navdušenjem glasovali, pa čeprav tedaj niti v vladi niso bili, temveč v opoziciji in jim zato za ta zakon sploh ni bilo treba glasovati.

Ta zakon je bil obvezen za vse in vsi oficirji in vojaki so ga morali izvrševati. Šlo je le za to, ali ga bodo izvrševali z vso strogostjo in krutostjo ali pa se bodo ozirali na koristi ljudstva.

Z izjemo »Slovenskega Gospodarja« in dičnega Žebota so nam v brežiskem okraju še v živem spominu vsa grozodejstva revkizicij, ki so se dogajale pod vodstvom predsednika deželnega prehranjevalnega urada v Gradcu, Baltza in njegovih pomagačev — poturic pri okrajnem glavarstvu v Brežicah. Z ljudmi se je ravno lo v živino. Zlasti so trpele ženske. Tako je znani poturica

Jantscher zaklinal ženi Dimičevi iz Most, ko je prosila, da ji pusti živež za njene otroke: »Nisem jih jaz naredil, vrzite jih v Savo!«

Vse to se je godilo do meseca februarja l. 1918. Šele tedaj pa je bil do deljen prehranjevalnemu uradu v Celju Slovenec, rezervni nadporočnik Sancin. Prva njegova skrb je bila, da omili trdote revkizicije, da gre ljudstvu na roko. Njegova druga skrb pa je bila, da je odpravil brskanje po hišah s strani vojaštva in da so se oddajala živila po dogovoru z občinami. Kako velika dobrota za vse prebivalstvo je to bila, si more misliti vsak sam.

Jantscher je bil divji, ko je opazil to delovanje Sancina, ker je slutil, da je sedaj njegove gloriole konec. Začel je kovati zato proti Sancinu zaroto. Pa je natelet na nepravega, Sancin je šel osebno po hišah, po hribih Blance in zbiral material proti Jantscherju in ga tudi pognal z mesta žitnega inšpektorja. Sploh je očistil tov. Sancin vse prehranjevalne urade, kolikor je bilo to v tedanji dobi nemškutarstva sploh mogoče. Če omenim še to, da se je tov. Sancin ogibal nemške družbe ko kuge in da je imel v gostlini g. Robeka svoj »zarotniški krožek«, sem menda povedal dovolj. Tako je deloval tov. Sancin med vojno.

Navedli smo samo dejstva, sedaj pa pozivljamo dopisnika »Slovenskega Gospodarja«, da navede protidokaze in da se podpiše, da nam bo dal priliko, da svoje trditve dokaže pred sodiščem.

Žebot, ki s svojim ponašanjem onečašča čast narodnega poslanca, pa naj pove, zakaj je bil on oproščen vojaščine, zakaj je kot urednik »Slovenskega Gospodarja« navduševal ljudstvo za vojno, vojna posojila in revkizicije.

Dokaze imamo, da se je izrazil Žebot, ko ga je neki kmet zaradi tega prijel, sledeče:

»Moram tako pisati, ker sem vojaščine oproščen samo zato, da tako pišem!«

S tem izrekom se je g. Žebot pač tako osramotil, da ni treba, da bi dodali tudi le besede.

Velik shod SKS v Ponikvi.

Zadnje nedeljo je bil v Ponikvi ob j. ž. veliki shod SKS. Prostorna dvorana g. Zdolška je bila polna ljudi, ko je otvoril ob pol 9. dopoldne tovariš Fran Vrečko iz Sv. Ožbolta veliko zborovanje. Po kratkem pozdravu je oddal besedo bivšemu poslancu,

tov. Drogeniku.

V dvehurnem govoru je nato tov. Drogenik izčrpno pojasnil kvarno klerikalno politiko in primerjal delo 21 klerikalnih tigrov z uspehi, ki jih je doseglo le osem poslancev SKS.

Avtonomijo, vojaške iz Macedonije, zmanjšanje davkov in še vse polno drugih dobrot so obetali klerikalci, mestno pa da bi nam te obljube izpolnili pa so v Markovem protokolu zahtevali edino korak pri pokrajinski upravi. Na vse svoje obljube, na vse potrebe ljudstva pa so pozabili tako temeljito, da smo dobili vse davke, vse takse peznansko zvišane in vrhu tega še kulk.

Navzoči kaplan je hotel nekaj ugovarjati, češ, da niso tega krivi klerikalci, ali kakor jim pravimo pri nas »Kikeci«, temveč radikali. Nato pa je vprašal tov. Drogenik kaplana, če je res, da je dr. Korošec od kralja v imenu Slovencev zahteval, da dobe vlado radikali. Kaplan je to potrdil. Tedaj je dejal nek ugleden posestnik sledeče:

Če je dr. Korošec kozla v vrt nagnal in če dela sedaj ta škodo, potem so dr. Korošec in z njimi vsi klerikalni poslanci krivi vse škode, ki bi jo naredil kozel.

Ta drastična izjava kmetškega posestnika je vzela klerikalcem sapo in ob splošnem smehu navzočih je odšel s shoda g. kaplan.

Na shodu je bil tudi poslanec Vrečko, seveda previdno v ozadiju skrit. Ko je videl, da je g. kaplan doživel blamažo, jo je odkuril za njim.

Ker je bilo na shodu tudi veliko klerikalcev, je bil uspeh shoda še posebno pomenljiv. Govorili so med seboj: Če je vse to, kar je dejal Drogenik, resnica, potem so v resnici klerikalni poslanci sami sleparji. Bomo videli, če ga bodo tožili.

V toplih besedah je pozval koncem svojega govora tov. Drogenik navzoče, da pomagajo agrarni omladini in da pristopajo k zadruzi »Gruda«. Med glasnim odobravanjem je nato tov. Drogenik končal svoj govor.

Ko je še govoril v imenu akad. agrarnega kluba tov. Belle, so vsi zborovalci z navdušenjem sklenili, da bodo podpirali dijaško zadruzo »Gruda« z živili in z denarjem.

Nato so bile soglasno sprejete resolucije, v katerih se ostro obsoja, da so vsi novi zakoni naperjeni edinole proti prečanom, konstatira neizbrisna krivda klerikalcev, ki so postavili samoradikalno vladno, protestira proti nenakomernosti davkov, proti nezasiščenim davkom, proti zanemarjanju slovenskih gospodarskih koristi s strani klerikalnih poslancev in zahteva izvedbo samoupravnih oblasti.

Ponosna zmaga je bil naš shod v Ponikvi. Tovariši na delo, da bo zmaga polno izrabljena.

Ali si poravnal naročnino za »Kmetijski list«.

Brez krivde smo.

Tako bi hotel zaklicati »Slovenec«, ker je dejal poslanec Davidovič v nekem razgovoru, da ne »more biti o odgovornosti opozicije niti govora«.

Da je to dejal posl. Davidovič je razumljivo, vsaj mora on, kot šef dvakrat močnejšega kluba, dvakrat bolj povdariti svojo nekrivdo. Toda drugo vprašanje je, če bo kdo to verjel!

Res je, da nastopajo radikali na način, ki je vse obsodbe vreden. Res je, da ne upoštevajo niti najbolj upravičenih predlogov opozicije. In res je končno, da je vsled neprisotnosti Radiča številčno razmerje v skupščini takšno, da je radikalna vlada zasigurana, samo če plačajo radikali Nemce in Turke.

Toda na drugi strani so pa resnične tudi druge stvari in te naravnost uničuje dokazujejo krivdo demokratov in še bolj krivdo naše SLS.

Samoradikalne vlade g. Pašića nikdar ne bi bilo, če bi imel g. Davidovič lani pogum, da bi možato prestopil čisto na samoupravno stališče. Toda on je omahoval in zaigral zaupanje.

Če bi lani vztrajal g. Davidovič, če ne bi nakazal g. Pribečević, da vstopijo demokrati v koalicio z radikali, kakor hitro se prikaže Radič v Beogradu, potem ne bi bil Radič nezaupen in samoradikalna vlada bi bila le pobožna želja. K nastanku samoradikalne vlade so demokrati bistveno pripomogli in zato ostane njihova krivda neizbrisna.

Neprimerno težja pa je krivda naših klerikalcev, zakaj brez njihove pomoči ne bi samoradikalna vlada nikdar postala resnica. Markov protokol, glasovanje za najnujnost naknadnih kreditov in vojaškega zakona ter nastop dr. Korošca pri kralju za imenovanje samoradikalne vlade, to so težki kamni klerikalne krivde in od teh grehov se ne operejo nikoli in naj še tako ponavljajo besede g. Davidoviča.

Ni pa s tem še izčrpan klerikalni greh. Dejali smo že, da se radikali niso ozirali niti na upravičene predloge opozicije, toda povdariti je tudi treba, da tako slabotne opozicije, kakor so jo vodili demokrati in klerikalci, ni še vodila kmalu kaka stranka. Zlasti naši klerikalci so bili v tem pogledu močnejši. Z neresnimi predlogi, s svojo dvo- reznostjo so si vzeli ves ugled. Njihova najbolj zmožna poslanca dr. Holmec in dr. Korošec sploh nastopala nista in glavno besedo so imeli Kranjc, Piše- njak, Veseniak in Žebot. Ali je to opravičljivo? Ali je čudno, če je SLS brez vseh uspehov?

Krivda klerikalne stranke je neizbrisna in nečastna je, če se stranka, ki ima 21 poslancev od 26, sploh izgovarja. Pa tudi smešno! Ljudstva prav nič ne brigajo težave, ki jih imajo klerikalni poslanci. To je njihova stvar. Ljudstvo ve samo to, da je dalo svojo po-

litično moč klerikalni stranki in zato sprašuje danes kot neizprosen sodnik: Kaj je z obljubami?

In ker klerikalci na to vprašanje ne morejo odgovoriti, zato vse, da so klerikalci krivi in zato jih ljudstvo zapušča.

Izdali so se.

Venomer so trdili naši demokrati, da predlagajo takozvani napredni blok samo iz idealnih nagibov. Ko smo jih mi potem vprašali, kako si oni ta blok predstavljajo, niso dali nikoli drugega odgovora, kakor da je edini namen naprednega bloka ta, da se z združenimi močmi vrže klerikalizem.

Ker pa smo hoteli mi, da bodi podlaga naprednega bloka jasnejša in bolj pozitivna in ker nismo hoteli biti samo privesek demokratske stranke, so planili po nas in kričali, da podpiramo klerikalce.

Toda resnica pride vedno na dan, tako tudi v tem vprašanju. In da je resnica prišla na dan, je zasluga demokratov samih, ki so se v svoji slepi jezi izdali.

V »Jutru« z dne 29. decembra št. 10:

»Iz tega bi sledilo, da morajo na kmetih likvidirati ali demokrati ali SKS. Mi odkrito izjavljamo, da se nam to zdi neizbežno, če nočemo krvaveti v brezplodnih ljubosumnostih in če hočemo voditi energičen udarec zoper SLS. Nepristransko razsodišče, ki bi se mu obe stranki podvrgli, bi moralo priti do rezultata, da je likvidacija (razdruženje) SKS prej ali slej neizbežna potreba, če se noče čisto nepotrebno trošiti moči in dela.

Tako so si torej mislili demokrati napredni blok. Z naprednim blokom so hoteli ubiti SKS, so hoteli zrušiti osamosvojitve slovenskega kmeta.

Njihovi načrti so vsled naše čuječnosti propadli in zato divjajo danes proti SKS, zato napadajo njene voditelje.

Naj napadajo, mi gremo naprej v boj za Staro pravdo!

Pokrajinske vesti.

(Zborovanje zaupnikov SKS v Kamniški okraj) bo dne 13. januarja v Kamniku pri Rodetu ob 10. uri dopoldne. Udeležite se polnoštevilno tega sestanka.

(Pet shodov) je imel zadnji teden tov. Pucelj na Štajerskem. Vsi shodi so sijajno uspeli in dokazali, da napreduje naša misel povsodi. Ne samo napredovati, temveč zmagati mora in zato vsi na delo!

(Občni zbor kraj. org. SKS na Ponikvi ob j. ž.) Po protestnem zborovanju dne 30. m. m. se je vršil ob obliki udeležbi naš občni zbor ob navzočnosti člana načelstva tov. Drolenika in člana naše akad. omladine tov. Belleta. Ko je tov. Drolenik obrazložil v živih besedah

potrebo podrobne organizacije in delokrog kraj. odborov se je prešlo na volitve. Izvoljeni so bili: za predsednika Martin Vrdolšek-Suc, Okrog; podpredsednik Vrdolšek Ivan, Sv. Ožbold; za tajnika nadučitelj Burdian Ivan; za blagajnika Štor Anton, Brlešno; za kolporterja Zdolšek Ivan ml., Ponikve in za odbornike: Podgoršek Anton, Pevec Fr., Pepelnjak Fr. st., Šiter Jur, Zdolšek Martin ml., Golez-Modričev Jože, Vovk Fr., Potisk Stefan, Mlakar Jože, Senica Anton, Zdolšek Anton, Zdolšek Ivan, Zdolšek Martin ml., Prah Anton, Ferlež Fr., Gobec Stefan, Rataj Franc, Zdolšek Kocelj in Pevec Franc. Občni zbor se je izrekel tudi za ustanovitev »Društva kmečkih fantov in deklet« na Ponikvi in sklenil, da se ožji odbor sestane vsako prvo nedeljo v mesecu. Razveseljeno je, da je v odbor vstopilo poleg resnih mož, mnogo vrlih kmečkih fantov. tem slučajju zamore poljedelstvo iznaš kmet v svoji Samostojni kmetijski

(»Domovina«) hoče v letu 1924, kakor piše to v svoji zadnji številki, voditi boj za našega kmeta, ki je temelj države, braniti hoče obrtnika, ker nosi zaslužek v deželo, in zagovarjati hoče našega delavca, ki z marljivo roko ustvarja imetje. Vsi trije so v resnici velebankirji, ki pošiljajo »Domovino« zastoj na deželo, zelo potrebni. Saj vsi garajo le za njihove oduške banke. Tudi v verskem oziru se je spreobrnila »Domovina«, ki pravi, da so ji sveta verska čustva in da ji je sveta celo vera. Samo zamočala je, da ne gre za vero v Boga, ampak za vero v zlato telo, kateremu polaga »Domovina« na oltar kmete, obrtnike in delavce. Banke v Ljubljani pa dajejo zato malikovalcem milijone na roko za tiskanje »Domovine« in trdijo, da to dobro nese.

(Demokratskim generalom,) ki so že dolgo navajeni kuluka, in velebankirja Praprotnik, se je od samega kulučanja zmešalo v glavi tako zelo, da sišijo planke živjati in vidijo celo samega Pucelja plesati na to muziko med kulukarji. Vse, kar pošteno misli, jih je na deželi zapustilo in obupani vpijejo sami, da je po njih. Ostala je le še kupljena roba v »gospodski stranki« tako, da je končno gospoda sama med seboj pod obgeneralom Praprotnikom. »Domovina« piše sedaj le še za svoje piškotarje, ker v poštenih kmetijskih hišah se ta cunja sploh ne čita. Res žalostno je to za vodilno gospodo, ki nima drugih dohodkov, kakor oni, ki jih stisne v roko velekapitalist Praprotnik. Gospodje generali so v resnici le še bančni hlapci. Bridko je to!

(Sijajen uspeh mladinske borbe proti klerikalizmu.) Zadnji »Domoljub« s slastjo ponatiskuje mladinske laži proti nam. »Jutrovc« pomagajo tako klerikalcem. Ampak presneto se moti »Domoljub«, če misli, da mu bodo »Jutrovc« laži pomagale. Niso pomagale »Jutru« samemu, še manj pa bodo pomagale onemu, ki jih ponatiskuje.

(Višek šepiraje.) Naši demokrati so se v svoji lažljivosti spozabili celo tako daleč, da so pričeli trditi, da so oni imeli vedno kmetijski program. Kolosalen kmetijski program to, ki zahteva prepoved izvoza živine!

(Tudi »Domoljub«) je pričel delati reklamo za »Narodni Dnevnik«. Zapomnite si, tovariši, da »Domoljub« še

nikoli ni dobre stvari hvalil, temveč jo samo napadal.

(Kar piše »Domoljub«) o naši zvezi z radikali, je neumnost, ki je vredna edinele najbolj zaplankanega njegovega balca. Zato nanjo sploh ne odgovarjamo.

(Polomija poslanca Vrečka v Ponikvi.) V nedeljo 23. decembra je imel pri nas poslanec Vrečko končno vendarle svoj enkrat napovedani in odpovedani shod. Ker smo klerikalni laži že tako siti, smo pustili poslancu, da je govoril stenam. Na njegov shod je namreč prišlo samo 14 poslušalcev, če štejemo tudi govornika. Posl. Vrečko je najprej pošteno tarnal, da ne morejo klerikalni poslanci ničesar doseči, da jih je premalo, da jim nesrečni srbski radikali nočejo v nobeni stvari ustreči. Kmalu nato pa se je junaško udaril po zobeh in se pokazal, da so bili samo klerikalci tisti, ki so instalirali radikalno vlado. Ko ga je potem povprašal nek poslušalec, zakaj pa potem udriha po radikali, je postal ubogi Vrečko ves zmeden in se pričel med splošnim smehom izgovarjati, da so jih radikali opeharili. In s to konstatcijo je bil zaključen »sijajni« shod poslanca Vrečka.

(Kozje.) »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje,« tako se leto za leto oznanja v božičnih praznikih. Zato so božični prazniki nekak simbol zadovoljstva. Letos pa nam je to zadovoljstvo popolnoma pokvaril g. dekan Tomažič, ko je oznanil, da se podraže cerkveni sedeži z novim letom štirkratno. Ne zabeležili bi te vesti, če ne bi bili klerikalci tisti, ki vedno zvrčajo vsako svojo krivdo na druge. Tako trdijo po svojih listih, da je kuluku kriv tov. Pucelj. Res, presmešno! 24 poslancev imajo klerikalci, ki so se po volitvah venomer bahali, da so sedaj oni gospodarji, vsega pa naj bo kriv vedno le sam in edin tov. Pucelj. Kdo pa je v resnici kuluka kriv, pa naj priča tudi ta resničen dogodek. Leta 1920 je izjavil dekan Tomažič kot načelnik okrajnega zastopa v okrajni hranilnici sledeče: »Če nečete voziti gramoza po ceni, kakor jo predlagamo mi, tedaj pa znajte, da bomo iznosovali tlako. Potem pa boste vozili celo zastoj!« — In evo ga! Komaj jim je kmet pripomogel do zmage, že je tu kuluk. Od kuluka bo kozjanski okraj največ trpel, ker ima zelo zanemarene ceste. Sedaj, ko gre vse narobe, se izgovarjajo g. duhovniki zelo radi, da niso pred volitvami ničesar obljubovali. Gosp. dekan pa je še po volitvah, na dan sv. Jožefa s svetega mesta, dejal sledeče: Veste! 9 volilnih skrinjic je bilo proti nam, 9 strank je bilo proti veri, pa zmagali smo mi, zmagal je sv. križ... Videli boste, da bodo sedaj boljše časi. Zloraba križa pa se je krvavo kaznovala in danes vidimo vsi, kakšni »boljši« časi so prišli. Vsi davki zvišani, vse je dražje, dohodki pa so manjši. Zato spregleduje ljudstvo in zato se ogiba danes tistih, ki so se s profanacijo križa zaznamovali kot sleparji ljudstva. Zato pa volilci pri prihodnjih volitvah obračunajte s klerikalci!

(Sv. Lovrenc v Slov. Goricah.) Tu se je vršil dne 29. decembra v gostlini Miki shod SKS. Kljub temu, da je bil ta dan delavnik, je bil shod zelo dobro obiskan. Shodu je predsedoval tovariš Čeh, ki je po kratkem pozdravu podal

besedo tovarišu Pucelju. Hej, tov. urednik, kaj pa sedaj, ko je stopil na govorniški oder tov. Pucelj, tisti Pucelj, ki ga vse časopise SLS tako rado imenuje in kateremu posveča toliko pozornosti. No, in ko je stopil tov. Pucelj na oder in pričel govoriti, tedaj smo uvideli vso lažljivost klerikalnih listov in v tov. Pucelju smo spoznali pravega borca za naše kmetstvo ljudstvo. Vsi poslanci SLS so v primeru z njim le politični pritlikavci, z g. dr. Korošcem vred. V čast si štejemo in v ponos nam je, da imamo v svoji sredini takega kmetkega zastopnika in tako možatega poslanca. Ni tov. Pucelj eden tistih, ki bi samo občudoval, kakor je n. pr. delal pri nas profesor Veseniak pred volitvami, ki je na široko govoril, kako bo davke znižal in kako bo ustvaril kmetom paradiž na zemlji. Resnica pa je sedaj čisto druga in venomer novi poviški davkov to glasno izpričujejo. Predragi Št. Lovrenčani! Pridite drugič na naš shod, da spoznate tudi vi resnico, kakor so jo sedaj spoznali vsi bivši pristaši SLS, ki so bili na našem shodu. Tovarišu Pucelju pa našo zahvalo za njegove besede, ki so šle vsem k srcu in ki so pokazale, da je SKS na pravi poti. Proč pa s poslanci, ki samo obljubljajo, ki naj gredo v pokoj.

(Dops iz Osijeka.) Srečno in veselo novo leto želimo vsem slovenskim fantom in dekletom slovenski fantje, služki v bolničarski četi in vozaškem eskadron uv Osijeku. In sicer: Franjo Holc, Ivan Čeh, Anton Štebih, Anton Krajnc, Franc Segula, Karl Čuš, vsi od Sv. Lovrenca v Slov. Goricah; Ferdo Fišer, Slovenjgradec; Vinko Kolarič, Dolgoše; Vinko Burger, Ljubljana; Andrej Kovač, Planina; Joško Demšar, Železniki. Srečno bilo!

Ing. Al. Hrovat & Ing. Alb. Černo sporočata, da sta s 1. jan. t. l. ločila pisarno in podjetje in poslujeta od tega dne ločeno vsak zase.

Pisarna Ing. Alojz Hrovat se nahaja še dalje na Krekovem trgu št. 10-I. nadstropje, kjer ostane do nadaljnjega tudi pisarna Ing. Alb. Černe.

Tedenški pregled.

Petek, dne 28. decembra: Radič je prišel na Dunaj pod imenom Stefan Fleissig. Obenem z njim je prišla njegova žena in zet dr. Košutič. Raznim dopisnikom je Radič izjavil, da je prišel na Dunaj vsled tega, da bo mogel lažje voditi borbo v Jugoslaviji. Je za sporazum s Srbi, toda domov ne pride prej, dokler si ni priboril večine poslancev. — Iz Beograda se poroča, da pride Radič pred sodišče, kakor hitro se vrne. — Francosko-česka zveza je sklenjena. Zveza ima le obramben namen. V vsej evropski javnosti je povzročila zveza veliko senzacijo. Italijani so vsled zveze zelo nejevoljni, ker se boje, da je s tem Jugoslavija kot član Male antante, okrepjena. — V reškem vprašanju predlagajo Italijani nov način rešitve. Ker pa pomeni ta prelom rapalske pogodbe, ni verjetno, da bo z naše strani sprejet. — Venizelos je sklenil, da se povrne na Grško. — Na Španskem se je komunističen puč ponovno razvil. — V Nemčiji so divjali veliki viharji. Temperatura je padla pod 20 stopinj pod ničlo. — Na japonskega re-

Tovariši!
Podpirajte dijaško zadrugo »Gruda«!
Pristopajte k njej kot člani!
Člani se sprejemajo v tajništvo SKS Kolodvorska ulica 7.

Lepi janičar.

Roman.

Spisal Rado Murnik.

Vitez Erazem Frauensteiner je bil nekoliko stariši od Ahaca. Trde, nepretni poteze njegovega upalega lisčjega obraza so bile kakor olečene ali okamenile. Sivkaste sove oči med mežavimi vekli so mu begale nezaupno, prečeče naokoli in čudno nasprotovale potuhnjeni ponižnosti in krotkosti njegovega vedenja. V teh napol zakritih očeh se je tajila neumljena sirovost in zvit zloba. Na levem licu ga je kazila velika rdeča brazgotina grdo zaceljene rane. Izredno debela spodnja ustnica mu je silila preko gorenje proti predolgu, malodane karikaturnemu nosu. Kakor razkuštrani lasje, tako so bili tudi dolgi brki in jako redka kozja brada zoprn, impertinentno rdeči.

»Dobro došel, dragi prijatelj Doljanski!« je medeno pozdravljaj gosta in ga hotel poljubiti.

»Oho — kaj takega pa že ne!« je odklanjal vitez Ahac. »Poljubljala se pa ne bova midva, preden se ne dogodi čudež, da se izpremeniš v mlado pa zalo devico. Moškini zadostuje, da se rokujejo za pozdrav, pa je ceremonije konec!«

Krepko mu je stisnil desnico.

Vitez Frauensteiner pa se je namrdal kisló in rekel sladko: »Jako me veseli, da me nisi čisto pozabil in da si me počastil spet enkrat na mojem revnem gradu. Prosim te, izvoli se potruditi gori v sobo!«

»Imaš kaj vina?« ga je previdno vprašal vitez Ahac, ne da bi se ganil z mesta. »Ako imaš le kakšno kislico — kar povej! Vajen sem kaj boljšega.«

»Postrežem ti z izbornim ciprcem!« je obetal vitez Frauensteiner. Govorečemu so vidno igrale mišice pod prežgodač nabrano kožo starihvega obraza. »Lepo rumeno je moje vino kakor suho

zlato, prijetno trpko je, jako ognjevito in vonjavo ko žlahtni mandlji.«

»Bog ve, kje si ga uplenil ali prigoljufal — pa kaj meni mar,« si je mislil vitez Ahac in dejal na glas: »Dobro — sicer bi se obrnil takoj domov! Pa bodi v božjem imenu! Vljudno sprejemam tvojo ponižno ponudbo in se ti prijazno zahvaljujem za spodobni sprejem.«

»Bare!« je zaklical vitez Frauensteiner v pritično kuhinjo in mignil dekli.

Moško je stopal vitez Ahac po stopnicah in po lesenih deskah, vloženi med kamenitimi ploščami ozkega hodnika, vitez Erazem pa za njim.

V prvi, skoraj prazni sobici je pričezal sokola pri oknu na mrežo, vrzel baret in rokavico na klop, snel ostrogi in ji sunil v kot.

»Ali se hočeš kopati, ljubi moj Doljanski?«

»Hvala. Kaj bi gubil čas!«

Šla sta v obednico. Ta soba je bila nekoliko večja in imela troje ozkih gotških oken skoraj pod stropom. Ob vsakem oknu je stala v prostorni dolbini nizka miza. Zid so zaljšale pisane slike: gonja velikanskega jelena, ples in žoganje mlade gospe. Barve so bile ponekod že hudo obledle. V stene so bile vdolane široke klopi s podnožniki. Od stropa so viseli trije preprost železni lestenci s trnki za sveče. Pri gorenji mizi je stal velik, omari podoben naslanjač, obilo izrezljan, rokrit z odejo in blazinico. To je bil častni sedež. Vitez Frauensteiner ga je takoj ponudil svojemu gostu in sedel poleg njega na klop.

Bare, koščena postarna služkinja, se je tiho priklonila, pogrnila mizo z belim prtom in postavila nanjo slaniških kolaček in velikih prest, omočenih z oljem.

»Zdaj imaš steklena okna,« je opazil vitez Ahac. »Ko sem bil poslednjikrat tukaj, so bila samo platnena. Dobro se ti godi, stari lisjak, kajne?«

»Tako, tako,« je odgovoril vitez Frauensteiner in umikal pogled.

»Kaj pa počenjaš? Spiš, ješ in piješ...«

»Pridno lovim, zdaj ptiče, zdaj srnjake, zdaj ribe, zdaj rake. Imenitni sulci so v Kolpi. Kaj pa uganjaš ti, dragi Ahac?«

»Jaz pa premišljujem, čemu ima črka i piko. In čimdalje tem bolj upravičena se mi zdi sodba, da je ni prav nič treba, tiste pike!«

Bare je prinesel vode in umetno vezeno ote- račo, da si je gost umil roke. Potem je postavila velik bakren vrč vina v hladilno vedrico. Majša, plaha dekla kate pa je dejala pred oba gospoda kositrne kročnike in lične kupice od javorovih dožic, zvezanih z obročki. Vitez Ahac si je vzel presto in s tihim zaničevanjem gledal majhne lesene kozarce.

»Bare, daj tudi hlapcu gospoda viteza jesti in piti!« je ukazal grajski gospod in jel natakati. »In povej gospodični Saldi, da je prijezdil gospod vitez Doljanski!«

Ta trenotek pa je že vstopila Salda plemenita Frauensteinerjeva. Ogleno črni, lahno kodrani lasje s temnomodrim bleском so ji obrobili ponosno čelo: zadaj so bili spleteni v močno dolgo kito. Na smelo dvignjeni glavi se je svetil rdčesvilen šapelj z zlatimi motvizi. Izza gostih dolgih trepalnic so žarele velike črne oči, krasne, omamljive, demonske. Len bi bil njen blede, duhoviti obraz, da ga niso kazile ošabne, porogljive ustne in prekrepi obradke. Obličje, vrat, roke so belele ko kermelin. Dolgo temnordeče krilo od finega angleškega sukna z jako širokimi rokavi je bilo nad bujnimi prsmi globoko izrezano in kazalo rožnatobelo spodnjo opravo. Usnjati pas so krasili biseri in srebrne arabeske; skoraj tikoma pod prsmi ga je zapenjala široka zlata zapona. Levi podlaket je oklepala zavojita srebrna zapestnica s kačjima glavama.

»Dobro došel naš mili gost, ki nam bo preganjal vsakdanjo puščobo!« je ogovorila viteza Ahaca še pri vratih. Tako se je pregrešila precej začetkoma proti pravilu gosposkega vedenja. Počakati bi bila morala, da jo prvi pozdravi moški,

in odzdraviti bi morala le z lahnim naklonom glave. Tudi je govorila prehitro in preglasno. Salda plemenita Frauensteinerjeva se je kaj malo brigala za malenkostne predpise plemenitaških običajev.

Vitez Ahac je nehal hrustati presto, vstal, z medvedjo milovidnostjo uklonil koleno pred gosposdično in sprožil slovesno:

»Veličastna kraljica mojega hrepenenja! Vesela Velika noč mojega srca! Konec moje žalosti pa začetek moje židane volje — vaš prijetno očarani sluga se vam klanja z dušo in s telesom. Ali ne govorim lepo in prijazno?«

»Res, jako laskavo,« je odvrnila malomarno in dostavila posmehljivo: »Erazem, gospod vitez Doljanski ni vajen takih majhnih posod! Kaj pa misliš?«

Vzela je iz odprte zidne dolbinice bokasto majoliko, jo nalila, srknila nekoliko sama iz nje in jo ponudila gostu. Kar zasvetil se je obraz vitezu od veselja, da je dobil »pošteno posodo namestu zoprnno majhne orehove lupine.«

»Zlahtna prijateljica, tako pa že, tako!« je kliknil hvaležno. »Bog vas poživi, dokler se vam ljubi!«

Pil je in pohvalil vino. Salda je sedla poleg njega na klop in prekrizala noge. Očitno se je obnašala nalašč tako prosto, da bi pokazala, kako ničev se ji zdi vitez Ahac. On pa se ni prav nič žalostil zaradi tega.

»Veseli me, da se vedete tako — neprisiljeno in da ne uganjate nobene hinavščine, kakor druge naše ženske,« jo je hvalil. »Veseli me, da se ne pokoravate leseni »temperanciji« in da se ne brigate za neumno sodbo prismojenega sveta. Pa mi res ugajate. Celo lase bi si dal ostržiti za vas!«

»Vaša pozhrtvalnost bi bila skoraj prevelika,« se mu je nasmejhla hladno.

»O — zakaj? Na čast grofinji Gvidi Rodeški si je dalo več nego sto vitezov ostržiti svoje bice in klove, kakšna žalostna maškara je bila ona v primeri z vami!«

(Dalej prihodnjik.)

genta je bil poizkušen, atentat. — Nov potresni sunek na Japonskem je podrl 100 novih stanovanjskih hiš.

Sobota, dne 29. decembra. — Demisija ministra Jankovića je bila od kralja sprejeta. — Radić izjavlja na Dunaju, da se v kratkem vrne v London. — Italijanska vlada je vsled vrnitve Venizelosa, ki je prijatelj Jugoslavije zelo razburjena. Zlasti še, ko postaja vedno jasnejše, da bo Francija osnovala srednjeevropski blok, ki pomeni tudi mednarodno okrepitev Jugoslavije. — Mladini v Ljubljani so pričeli z odkrito gonjo proti SKS iz jeze, ker se je v Ljubljani osnoval nov neodvisen dnevnik. Ta dan je »Jutro« napisalo, da mora SKS likvidirati, da ni drugega izhoda. To da zahteva napredni blok. Tovariši, zapomnite si to! — Po vsej Evropi so bili veliki snežni zameti. V Švici je bil ukinjen železniški promet in lavine so zasule več oseb. Veliki zameti so bili tudi v Avstriji, Nemčiji in naši državi. — Veliki inženir Eiffel, ki je zgradil najvišji železniški stolp na svetu, je umrl v Parizu. Star je bil 92 let. — Bolgarski ministrski predsednik je zahteval v bolgarskem sobranju svobodo za Macedonijo. Delež je, da ne bo preje miru med Jugoslavijo in Bolgarsko, dokler ne bo Macedonija svobodna.

Nedelja, dne 30. decembra. Izjava Cankova je naredila v Beogradu globok vtis. Jasno je, da je mogel tvegati Cankov tako izjavno izjavo le, ker je imel močeno zaščito. Da so med temi v prvi vrsti Italijani, je jasno. — V Albaniji je pri volitvah oslabela nam prijazna vlada. Je to v glavnem zasluha katoliških Miriditov, ki so pod italijanskim vplivom kompaktno glasovali proti vladi. — V Pečuju na Madžarskem je prišlo do incidenta med našim konzulom in madžarskim oficijer. Vidi se, da hoče Italija ustvariti od Francije vodenemu srednjeevropskemu bloku protitež z ustvaritvijo bloka med Italijo, Bolgarsko, Albanijo in Madžarsko. — V Zagrebu se je pričela velika demokratska konferenca, ki se je izjavila za in proti reviziji ustava. Konferenca je dokazala, da je nasprotje med Pribičevićem in Davidovićem nepremostljivo. — Na seji ministrskega sveta je bil obravnavan nov načrt tiskovnega zakona. — Francosko-čehska zveza vzne-mirja vedno bolj angleške, nemške in italijanske kroge. Vedno jasneje postaja namreč, da je ta zveza prvi korak k ustvaritvi francosko-slovenske alijanse, ki je bila pred vojni odločilnega pomena. Naloga Beneša je sedaj po francosko-čehski zvezi, da izvede rusko-čehsko zvezo, kot predhodnico francosko-ruske in rusko jugoslovenske. — V Beogradu se vrše priprave za sestanek male antante, ki bo začetkom januarja. — Na Angleškem so brezuspešni poizkusi doseči sporazum med konservativci in liberalci. Delavska vlada je vedno bolj verjetna. — Sneženi zameti so bili tudi na Češkem.

Ponedeljek, dne 31. decembra. Vsled izjave Cankova se je vršila v Beogradu

seja ministrskega sveta. Bolgarski poslanik je skušal v posebni avdijenci oslabiti vtis Cankovove izjave. Ker se vsled snežnih zametov ni mogel vrniti naš bolgarski poslanik v Beograd ni bil storjen noben sklep. — Angleška je protestirala proti francoskemu posojilu naši državi. Protest naj bi bil odgovor na francoski protest proti posojilu Nemčiji. — Mussolini pričinja pripravljati aneksijo Reke. — Rusko rumunska pogodba so se pričela.

Torek, dne 1. januarja. V Ljubljani se pripravila likvidacija pokrajinske uprave. — Novi in neodvisni »Narodni Dnevnik« je izšel in bil simpatično pozdravljen od vse javnosti. — »Jutrovič« strastno napadajo našo kmetijsko stranko. Kakor da bi bili klerikalci, tako kažejo o naši stranki. Tako razumejo demokrati napredni blok. — Nadaljujejo se priprave za sestanek male antante v Beogradu. — Demokrati se z vso silo trudijo, da bi osnovali opozicijski blok. Ker jim nihče ne zaupa so vsi njihovi napori brezuspešni. — Na Reki se vedno pogostejše govori o aneksiji Reke s strani Italije. — V Italiji so bili odpuščeni vsi slovenski in nekateri italijanski sodniki.

Sreda, dne 2. januarja. Bolgarski protipozicijski blok, ker ga hočejo demokrati in klerikalci izkoristiti. — Venizelos se je povrnil na Grško slanki Vakarevski se opravičuje. — Početa se, da odide več politikov k Radiću na Dunaj. Govori se, da bo med njimi tudi dr. Korošec. — Zunanji ministri je izjavil, da dobe spodnjejaškega posojilnice, ki so bile včlanjene v grškem Verbanu, nazaj svoj denar. — V Nemčiji grozi izbruh splošne stavke. — Minister Trifunović je odobril Orlom državno podporo. — Zemljiniki so

Četrtek, dne 3. januarja. V Zagrebu se je vršil važen sestanek med vsemi kmetijskimi strankami Jugoslavije. SKS je bila častno zastopana. Dosežen je bil popoln sporazum. — »Slovenec« in demokratski Davidovič pravita, da so klerikalci in demokrati brez krivde na novih davkih. Kdo jim veruje, je drugo vprašanje. — »Jutrovič« so prenehali z napadi. Dobili so prelupe odgovore in zato so postali zopet sladki. Poznamo njih sladkost in zato preko njih na delo!

Raznoterosti.

Najvišje stopnice na zemlji. Največje stopnišče s 6000 stopnicami, ki vodijo na 1515 visoko sveto goro Tajšaj, se nahaja v kineski provinci Šantung. Od stopnicah stopi cedre in ciprese, višje gor izstajajo pritlikavci. Na vrhu so štiri svetilnice, priljubljene božje poti. Hoja po strmih stopnicah pa ni najhujše, kar imajo pretrpeti pobožni romarji. Stopnice imajo namreč zasedene cele trupe beračev, pravih in nepravih pohabljencev, ki izsiljujejo od romarjev bolj delansko kakor z vzbujanjem sočutja svoj davek.

Iz prve dobe zdravilstva. (Iz predavanja zgodovinarja medicine, prof. Hirschberga o »Hipopratskem zdravilstvu«.) Kakor pri vseh prastarih kulturnih narodih,

najdemo tudi pri Grkih zaklinjanje ali zavarovanje v začetku razvoja. Obratili so se na boga zdravilstva Asklepija (Asklepius eskulap), čigar svečeniki so si kaj kmalu ustvarili iz moči, ki so jo ljudje pripisovali temu bogu, prav lepe dohodke.

Zdravljenje se je izvršilo izvečine tako, da je spal bolnik v najsvetlejšem svetilu, sanjal, da mu je bog blizu, se zbudil in — bil zdrav.

Med izkopninami slavnega Asklepijevega svetišča v Epidauru (Epidaurus) so našli zapiske v različnih slučajih, po katerih si je mogoče predstavljati te čudne začetke medicine. »Pride mož,« pripovedujejo n. pr. beležke, »z enim samim očesom, od drugega je imel samo trepalnice — votlina je bila popolnoma prazna — da mu pomore bog. Ko spl v svetilnici, se mu sanja, da je skuhal bog zdravilo, mu odpr trepalnice ter vili zdravilo v oko. Ko se zdani, odide mož, ki vidi na obe očesi.«

Kaj čudna je povest o odstranjenju traku!je: »Aristagora iz Troicene (Troicene) je imela v telesu traku!jo in v spala v svetilnici Asklepija v Troicenuh. V snu se ji je zdelo, da so ji odrezali Asklepijevi sinovi glavo — boga samega namreč ni bilo tam, ker je bival v Epidauru. Ko pa ji je niso mogli zopet priverstiti, so poslali nekoga po Asklepija v Epidaur. Medtem se je zdani v duhovnik res vidi, da je glava odrezana od trupla. Ko pa se ozpet zmrač, vidi bolnica drugo prikazen. Zdi se ji, da ji je bog, ki je medtem prisel iz Epidaura, zopet posadil glavo na vrat, potem ji pa prerazal trebuh, vzal ven traku!jo in trebuh zopet zašil.«

S to pripovedko so hoteli epidaurski svečeniki pokazati, da se le pri njih nahaja bog sam in da se le pri njih pravilno zdravi. Bili so sploh večji podjetniki, pri katerih je honorar igral veliko ulogo. Sepec, ki ga je bog ozdravil, je postal takol zopet slep — se glasi beležka — ker ni hotel plačati honorarja. Ko pa je napolnel le plačal, je zopet izpregledal. — O dečku, ki je imel kamen v mehuru, se pripoveduje, da je tudi k njemu prišel v sanjah bog ter ga vprašal: »Kaj mi daš, če te ozdravim?« »Deset igralnih kock,« odgovori deček. Bog se zasmije ter ga ozdravi.

V četrtem in tretjem stoletju pred Kr. je zdravilo svečenstvo v Epidauru s takimi sanjskimi prikazninami. Vendar so se iz tega že norčevali svobodomiselni duhovi, kot n. pr. Aristofan (Aristofanes).

Ali si član „Jugoslovenske Matice“?

„Ženski svet.“

Prvi letnik tega že splošno priljubljenega ženskega lista se je v pravkar minulemu letu 1923 povsod najdosojneje in najuspešneje uvedel. Kot glasilo »Ženskega dobrodelnega združenja za Juljsko Krajino« je šel v svet. V Trstu, pod najneugodnejšimi razmerami, so ga vrle naše sestre — neustrašne borilke za slovensko kulturo in za slovensko eksistenco v primorskih, sedaj težko udarjenih krajih — ustanovile, vodile in negovale. Osokoljene po blagohotnem in prijaznem sprejemu svojega glasila v prvem letu, bodo čvrsto in vrljo nadaljevale svoje plodonosno delo

tudi v letu 1924. Še več! Čimveč razširiti in spopolniti mislijo to svoje — danes edino slovensko žensko glasilo. Obdarovale ga bodo s pestrim programom slovstvenih, zabavnih in poučnih spisov izpod peresa naših najodličnejših slovenskih pisateljic in pisateljev. Posebno pozornost bodo posvečale rubriki »Izvestja«, ki bo obsegala zanimiva poročila iz ženskega sveta in koristna navodila za ženski svet. »Ženski svet« bodo spremljale redno stalne priloge z načrti za različna ženska ročna dela in modne krojne pole.

»Ženski svet« je v Juljski Krajini zelo razširjen, in tudi v svobodni Jugoslaviji, posebno v Sloveniji, je že zbral okolo sebe v prvem letu zelo izdatno število naročnic. Kaj bi ne! Cena je zelo zmerna, list pa bogat in mnogostranski. Za leto 1924 je razen mnogoštevilnih dosedanjih naročnic prišlo še lepo število novih. Bilo bi želeti, da se nove naročnice za leto 1924 čimprej zglasijo, da se lažje določi naklada in pripravi vse za redno razpošiljanje.

»Ženski svet« izhaja enkrat mesečno in stane za Jugoslavijo letno Din 48,-, polletno Din 24,-. Naročila za Jugoslavijo sprejema ga. Ljudmila Prunk, Ljubljana, Karlovska cesta 20.

Kmetijski pouk po deželi.

Oddelek za kmetijstvo priredi v prvi polovici meseca januarja 1924 sledeča predavanja:

- V nedeljo, dne 6. januarja 1924:**
1. Mirna peč, o kmetijstvu, Kafol.
 2. Gatina, o kmetijstvu, Jereb.
 3. Log pri Radni, o sadjarstvu, Ambroz.
 4. Predvor, o krmjenju, Hladnik.
 5. Rakek, o sadjarstvu, Zdošek.
 6. Vaučavas v Prekmurju, Pavlica.

- V nedeljo, dne 13. januarja 1924:**
1. Šmartno pri Liti, o sadjarstvu, Jereb.
 2. Vel. Kostreznica, o gnojenju, Jereb.
 3. Studenec, okr. Krško, o vinarstvu, Ambroz.
 4. Brezje pri Radovljici, o mlekarstvu in o vzgoji mlečne živine, Pevc.

Gospodarstvo. Bedno stanje našega vinogradništva.

(Piše Ivo Urek.)

Da se more vzroke obstoječe uničujoče gospodarske krize v vinogradnih pokrajinah, ki grozi z popolno katastrofo, pognati v skrajno bedo stotisoče družin, katerih življenjski pogoj tiči samo v vinarstvu, preprečiti, mora doznati, javnost rentabiliteto te panoge in s tem gmotno stanje vinogradarjev. Namen sledečih podatkov je, ugotoviti stroške obdelovanja vinograda v l. 1923 za en oral in podati točno sliko tako obettuliranega »zlatega stanja« vinskih mogotcev. Moj naslednji račun obdelovalnih stroškov se nanaša na plačilne prilike posavskih vinogradov, to je okrajev Brežice, Sevnica, Kozje in Krško. Dočim bi bil isti »morda« za Ptuj in Lju-

5. Videm, okr. Kočevje, o travništvu, Golmajer.
6. Podzemelj, o živinoreji, Konda.
7. Breznica, o živinoreji in o planšarstvu, Sustić.
8. Grahovo, o gnojenju in o komasaciji, Zdošek.
9. Sv. Jernej, okr. Konjice, o kmetijstvu, Štamberger.
10. Filovci v Prekmurju, o kmetijstvu, Volsk.
11. Boreci v Prekmurju, o travništvu, Pavlica.

Književnost.

(Iz starorimske lirike.) Zbral in prevedel dr. Fran Bradač. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Cena 12 Din. — Sam dr. Bradač piše v uvodu, da hoče s prevodom vzbuditi zanimanje za antično literaturo in pripomoči k zgradbi slovenskih prevodov antičnih umotvorov. Pod črto so pridejane opombe, da iz njih vsak izobraženec lahko razume dotično pesem. V uvodu podaja prevajalec kratko biografijo pesnikov. Zbirka obsega Catulla, Tibula in Propertija. Znano je, da je že d'Alvijo v srednji šoli kaj rado čitalo klasike, dast smo jih imeli le v tujem jeziku, zato je tembolj pozdravljati, da se s prevodi, ki so prav dobri, odpre pot do njih tudi širši inteligenci. Priporočamo!

(Zvonimir Kosem: El, prijateljčki...) Knjiga za mladino. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena vezanih knjigi 16 Din. — Knjižica, ki se je bo mladina gotovo zelo razveselila in bo šla iz roke v roko, so Kosmova »Prijateljčki«. Povestice niso predolge, so zanimive in so prikladne otroškemu obzoru. Štirinast jih je vseh in že po naslovih vidimo njih različno in pestro vsebino: El prijateljčki! — Česnje. — Večer v gozdu. — Darko. — Babica. — Jež. — Kralj. — Markovo kraljestvo. — Domotožje. — Gosji pastir. — Minka in Thko. — Jagnje. — Lovci. — Krožnik breskev.

(Mejaši. Povest iz davnih dni.) Odrasli mladini napisala Ilka Waštetova. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi z originalno naslovnim stranjo 25 Din. — Ne samo za mladino, tudi odraslemu se bo knjiga priljubila. Povest, polna zanimivega pripovedovanja, se vrši v času, ko so bili mejaši Slovincem Langobardi in ko so jim vsilile svojo kulturo Franki. Snov je vzeta iz zgodovine Slovincem, štirideset let po Samovi smrti ter se dogodka odigravajo na tolimskem gradišču in okolici, v Benečiji ter segajo na oglejski patriarhat in Virunsko polje, do karantinskih vojvod. Dogodki se odvijajo torej na slovenskih tleh, na zemlji, ki nam je bila ugrabljena po svetovni vojni. Eiser knjigi je spretno opisovanje staroslovenskih običajev. Knjiga kaže bojevitost in junaške pohode Slovincem, s katerimi so si osvajali zemljo in so prodrali na zapad.

FRANC RAVOLI:

Vsak je sam svoje sreče kovač
ali
kako povečam svoje dohodke, se osam-svojim in pridobim premoženje.

(Ponatis prepovedan.)

Ne igray domine, kart itd. po kavarnah in gostilnah, ker s temi igrami po navadi nič ne zaslužiš, pač pa zapravljajš zlati čas in lahko tudi veliko zaigraš. Koliko jih je, ki so kaj imeli, pa so vse zapravili pri kartah, pozneje pa so obžalovali svojo lahkomišelnost, ker so morali trdo delati, če so hoteli živeti. Zlasti ne igray iger, pri katerih odločuje gola sreča!

Star modrijan je rekel, da so nekateri ljudje rojeni za gospode, drugi pa za hlapce. Tudi Goethe trdi isto:

»Ti moraš kladivo ali naklo biti.«

Na svetu so potemtakem ljudje dveh vrst. V prvo vrsto gredo tisti, ki so skromni, ki radi služijo v podrejenih službah in ki se ne smatrajo za sposobne niti za vodilna mesta niti za samostojno pridobivanje. Ti navadno ne marajo špekulirati. Takšni ljudje naj vlagajo svoje prihranke v hranilnice, ampak samo v mirnih časih. Če se pa vname vojska, naj vzamejo denar iz hranilnic in naj nakupijo zanj nepremičnin ali drugega blaga. Da je to priporočljivo, lahko potrdi iz lastne izkušnje oni, ki so pustili po prevratu svoje prihranke v hranilnicah, pa so zato radi zamenjave 4 krome za 1 dinar izgubili tri četrte denarne vrednosti, ker so dobili za 4 krome samo 1 dinar. V drugo vrsto gredo tisti, ki se zavedajo svoje delavne in organizatorske moči in ki teže po samostojnosti in gospodarskem napredku. Ta vrsta ljudi, ki navadno niso sami odločevali o svojem poklicu, so v podrejenih službah vedno nezadovoljni, pa imajo zato večji nagon do uspešnega pridobivanja, varčevanja in špekulacije. Ti naj množo s špekulacijo svoje prihranke.

VI. KAKO IN KDAJ NAJ ZAČNE USLUŽBENEČ SAMOSTOJNO PRIDOBIVATI.

Ce si se na vse strani usposobil za pridobivanje, če imaš notranji poklic za samostojnost in če si si smotrenim delom, z varčnostjo in s špekulacijo pridobil nekaj glavnice, potem šele misli na osam-svojitev. Sele v samostojnem poklicu dobiš pravo izpodbudo k delu in lahko z večjim uspehom kakor v odvisni službi udelejuješ svojo delavno in organizatorično moč in služiš denarje. Preden pa pusti službo in začne na svoje, izračuni natančno, ali te bo mogel samostojni poklic od začetka vsaj preživljati. Če vidiš, da to ne bo mogoče, ostani še naprej v službi in hrani, da si nabereš več prihrankov. Ako ti je pa obtož zagotovljen, začni z malim, tako da ti ne bo treba delati večjih dolgov. potem pa glej, da boš z vztrajnim delom in z varčnostjo počasi napredoval. Kdor hoče čez noč obogateti in začne takoj na veliko in z velikimi dolgovi, navadno hitro propade.

V vsakem samostojnem poklicu bodi od sedanjih veliki konkurenci na vso moč previden. Današnji hitri kulturni napredek zahteva od vsakega posameznika čimdalje več, in to je ono, kar otežuje samostojno pridobivanje, ne pa slabi časi, kakor trde ljudje, če kakemu začetniku izpodleti.

Ako ti tvoje opravilo (kupčija, obrt itd.) ne do-naša primernega dobička, ga opusti in se po dobrem preudarku raji loti drugega.

VII. UREDITEV GOSPODARSTVA.

1. Knjigovodstvo, proračun, delitev dela, kontrola.
Marsikatero podjetje uspeva, dokler opravlja gospodar vsa dela sam ali dokler jih sam lahko nadzoruje. Ko pa svoje podjetje poveča in začne delati s tujimi ljudmi, izgubi mahoma ves pregled, ne more več dovolj nadzirati delovnih moči in podjetje začne pešati. In zakaj? Največ zato, ker gospodar ne zna urediti obrata.

Ce si se osamosvojil in hočeš, da ti tisto, česar si se lotil, dobro uspeva, je torej treba, ne samo da marljivo delaš, pametno varčuješ in srečno špekuliraš, ampak da tudi dobro urediš svoje go-

spodarstvo. Kdor tega ne razume, je bolje, da ostane še naprej v službi, zakaj veliko lažje je biti dober služabnik kakor pa dober gospodar.

Kako naj bo urejeno gospodarstvo?
Pri vsakem večjem gospodarstvu je treba voditi računске knjige, t. j. zapisati vse imovinske dele in vse izpremembe v imovini (knjigovodstvo).

Računske knjige vodiš lahko na dva načina: v eno- ali dvostavnem slogu (stilu). Dvostavni slog je vsekakor boljši od enostavnega. Posebno pregleden je ameriški dvostavni slog, ki ima to prednost, da omogočuje ob vsakem času jasn pregled vseh delov imovine in takojšnji sklep. Kot gospodar moraš imeti vsaj temeljne pojme o knjigovodstvu, da lahko kontroliraš knjigovodjo, sicer ti knjigovodja v sporazumu z blagajnikom oziroma s skladiščnikom lahko poneveri denar oziroma blago.

V vsakem večjem gospodarstvu, zlasti še, če ga ne vodiš sam, ampak tuja oseba, napravi še pred novim letom gospodarski načrt ali proračun. Proračun napraviš tako, da preračuniš na podlagi izkušenj zadnjih treh let na eni strani vse dohodke, ki jih pričakuješ prihodnje leto (n. pr. na veleposestvu dohodke iz poljedelstva, živinoreje, gozdarstva itd.), na drugi strani pa vse izdatke (n. pr. na veleposestvu izdatke za plače, mezde, davke, obresti za dolgeve, premije za zavarovanje proti toči, ognju, izdatke za prezidave itd.). Nato spravi izdatke v sklad z dohodki, t. j. napravi bilanco. Redne dohodke in izdatke, ki se vsako leto ponavljajo (plače, mezde), deni v proračun ločeno od izrednih dohodkov in izdatkov, ki se ne ponavljajo vsako leto (dohodek iz prodaje njiv ali travnikov, izdatek za novo stavbo). Proračun izroči takoj ob začetku leta oskrbniku in knjigovodstvu. Oskrbnik mora gledati, da dobi toliko dohodkov, kolikor

* Navodila, kako je treba voditi računске knjige, dobiš v teh le knjigah: »Čehular, Knjigovodstvo za trgovske sole;« »Sič, Splošno knjigovodstvo« in »Podlesnik, Knjigovodstvo«. Samo učenje po knjigi (teorija) seveda ne zadostuje, treba je tudi prakse v knjigovodstvu.

jih izkazuje proračun po raznih gospodarskih strokah, in da ne prekorači višine izdatkov, ki jih izkazuje proračun za posamezne gospodarske panoge. Dolžnost knjigovodstva je, da gleda, ali se upravitelj ravna po proračunu ali ne. To se godi na ta način, da knjigovodstvo ob nakazilu vsakega izdatka pazi, ali je v proračunu naveden ali ne. Vsako prekoračenje izdatkov, kakor jih izkazuje proračun, mora knjigovodstvo javiti gospodarju.

Pogoj dobro urejenega gospodarstva je potem tudi delitev dela. Strokovno delo porazdeli med uslužbence! S tem pomnožiš sposobnost posameznega delavca in skrajšaš čas proizvajanja in učne dobe. Na ta način se da najuspešneje tekmovati. Tako n. pr. naj krojaški mojster ali pa prvi pomočnik prikraja obleko, drugi pomočnik naj šiva samo hlače, tretji samo telovnike in četrta samo suknjice.

Kako naj se porazdeli strokovno delo, je odvisno od ustrojstva gospodarstva in zato na to stran ni mogoče dati podrobnih navodil. Razdelitev strokovnega dela sega v področje strokovnjaka, gospodarja in oskrbnika.

Zelo priporočljiva je razdelitev dela po Taylorjevem sistemu, ki zahteva od vsakega poedince poštenega, po času, količini in kakovosti točno odmerjenega dela. Vsaka sodelujoča oseba naj bo na svojem mestu in naj natančno opravi odkazane ji delo. Vsak delavec in vsak uradnik ima svoj posel pismeno natančno določen, tako da je izgovor, češ, nisem vedel, popolnoma nemogoč. Posel pa je določen na podlagi izkustev in je časovno tako odmerjen, da niso telesne in duševne sile preko mere izkoriščane. V obratih, ki so organizirani po tem načinu, so protekcije nemogoče. Ljudje se razvrščajo po njih dejanskih sposobnostih in se plačujejo po količini in kakovosti opravljene dela. Pri taki razdelitvi dela lahko podjetje dobro plačuje svoje delavce in uradnike, dela lahko lepe dobičke in lahko uspešno tekmuje v tu- in inozemstvu. Tako razdelitev dela imajo v Nemčiji, v Angliji in zlasti v Zedinjenih državah Severne Amerike. Dalje.

ozir, ga ne zmanjša. Isto je z gnojenjem. Na oral vinograda — 5000 trt — se potrebuje vsaka tri leta po 250 mst. hlevskega gnoja ali komposta, torej letno krog 80 mst. Pri gnoju sem vzel zelo nizko ceno (K 60 za 100 kg), kar odgovarja njegovi rastlinskohranilni vrednosti, ki bi prišla v umetnih gnojilih na približno isto višino cene. V resnici je prodajna cena hlevskega gnoja za do 100% višja. Tudi ostale cene, tako voznikov, delavcev ob lastni hrani, sem vzel nižje, kakor pa je v resnici.

Stroški obdelave enega oral vinograda v letu 1923:

1. Kolje — 2000 kom. po K 2	4000
2. Gnoj za 1/2, 80 mst. a K 60	4800
3. Galica 50 kg a K 45	2250
4. Zveplo 20 kg a K 20	400
5. Rafija 1 kg a K 50	750
6. Apno 150 kg a K 2	300
7. Vožnja kolja — 5 voznikov a K 150	2250
8. Vožnja gnoja — 15 voznikov a K 150	2250
9. Vožnja vode za škropljenje — 10 voznikov a K 100	1000
10. Gnojenje — 15 delavcev a K 100	1500
11. Rezatev — 15 delavcev a K 100	1500
12. Kolitev — 12 delavcev a K 120	1440
13. Štirikratna vezatev — 24 delavcev a K 100	2400
14. Trikratno okopavanje — 50 delavcev a K 100	5000
15. Celoletno škropljenje — 16 delavcev a K 120	1920
16. Celoletno žvepljenje — 4 delavci a K 120	480
17. Prirezovanje mladice event. plevatev — 10 del. a K 100	1000
18. Trgatev, celotna izpeljava, 30 delavcev a K 100	3000
19. Poprava orodja (škroplilnic, motik itd.)	1000
20. Pretakanje vina (event. pri prodaji) 4 del. a K 100	400
21. Vožnja vina na kolodvor, 2 voznika a K 500	1000
22. Vsakoletno dosajanje trt, 200 komadov a K 20	4000
23. Davek, dohodnina (vzemimo)	2000
24. Zavarovalnina proti požaru (klet, posoda, orodje)	1000
25. Obraba poslopja in inventarja (2% od K 100.000)	2000
26. Celoletna plača oskrbniku, vinčarju za oskrbovanje in izpeljavo dela	6000

Obdelovanje (obr. glavnica) skup 52.140
27. Obrestovanje glavnice:

1. Vrednost zemljišča z 5000 trtami K 100.000
 2. Klet z invent. K 100.000
 3. Obrat. glavnica K 52.140
- Skup K 252.140 a 8% — 20.171
Celoletni stroški K 72.311

Dohodek na enem oralu vinograda je znašal v l. 1923 v splošnem povprečno 15 — 20 hl. Le v redkih in izjemnih slučajih mešane in manj žlahtne vrste grozdja je donos dosegel 25 hl. Obširni kompleks pa so donosali krog 10 hl in tudi manj na oral. Donos žlahtnejših vrst: Rizling, mosler, silvanec, traminec itd. se sploh tudi v najboljših vinških letinah ne more računati čez 18 — 20 hl na oral. Poznam vinogradnika, ki je kljub skrbnemu obdelovanju dobil na 5 oralih — 30 hl vina, torej 6 hl na oral.

Pri zgoraj označenih stroških obdelovanja enega oral vinograda znaša lastna pridelovalna cena producenta samaga:

1. Pri pridelku 25 hl na oral K 28.92 za 1 liter,
2. pri pridelku 20 hl na oral K 36.15 za 1 liter,
3. pri pridelku 15 hl na oral K 45.20 za 1 liter,
4. pri pridelku 10 hl na oral K 72.31 za 1 liter.

Prodajna cena temu vinu pa je K 20 — K 26, torej srednje povprečno K 24.

Vinogradnik je imel na vsakem oralu vinograda:

1. Pri pridelku 25 hl = 60.000 K premikov, torej K 12.311 primanjiljaja;
2. pri pridelku 20 hl = K 48.000 premikov, torej K 12.311 primanjiljaja;
3. pri pridelku 15 hl = K 36.000 premikov, torej K 36.311 primanjiljaja;
4. pri pridelku 10 hl = K 24.000 premikov, torej K 48.311 primanjiljaja.

Torej K 12.000 do K 48.000 gmojne denarne izgube pri vsakem oralu vinograda. Vrh tega pa sta tudi vinogradnik in njegova družina ustvarjena po onih naravnih zakonih, ki tirjajo prehrano in oskrbo iste tudi v onih dneh, ko ni dela v vinogradu kakor tudi skozi dolgo zimo.

Kje naj še tako marljiv vinogradnik, ki nima morda zraven svojega trgeda dela še kakšnega verižniškega posla, vzame sredstva, da plača davek, obresti, nabavi svoji družini hrano, obleko, obutev, kurivo itd.?

Pa bo morda zanimalo koga, kako živi vinogradniško ljudstvo, če so raz-

mere take. Temu v pojasnilo to-le: Med vojno si je večina vinogradnikov poplačala stare dolgeve in tu in tam se je nabral celo kak prihranek. Vse to je bilo le navidezno. Med vojno se ni moglo nabaviti orodja, popravljati poslopja, kupovati obleke itd. Takoj po vojni se je vse to moralo nadomestiti in spraviti v red. Ker pa je draginja silno narasla, za vse to oni navidezni prihranki niti od daleč niso zadostovali in je bilo treba zopet delati dolgeve. O tem pričajo knjige naših podeželskih posojilnic.

Zadnja 3 leta pa je 90 odstotkov onih vinogradnikov, ki so navezani le na dohodke istih, ravno tako. Za vse potrebne nabavke obdelave vinograda, za prehrano in zasilno obleko si je vinogradnikova družina od pomladi dalje jemala posojila, ki so do jeseni znašala trikrat toliko, kot je potem bil dohodek — izkupiček za vino. Ta izkupiček je kril komaj del najpotrebnejših plačil: davek, zavarovalnino, obresti, dolg na žitu, v trgovini itd. Glavni večji dolg je ostal nepokrit, družina pa za plačilo celoletnega truda, bosa, naga, brez življenjskih potrebščin, brez kuriva in brez denarja pred kruto zimo! Da se je zamoglo vsaj zasilo prebiti skozi zimo, je bilo treba takoj jeseni vzeti nov kredit — narediti zopet dolg. Pomlad se je začela igra z nova. Tako se je prijadalo srečno do konca leta 1923, ko stojimo pred strašnim dejstvom, da je vinogradništvo zabredlo nevede v doigo-ve, ki presegajo njega gospodarske sile, posojilnice so prazne, pridelka se ne more prodati niti pod polovično pridelovalno ceno, denarja ne posodi nihče, obresti so strahovite, naš slavni »avtonomistički slovenščiki« davčni aparat pa pritiska kot srednjeveški valpti, da se celo gospodje v Beogradu čudijo nad »bogato« slovenačko zemljo, iz katere se »može izvuči tolike pare«!

Vzroki tega propada so v glavnem:

1. Nenormalna in tudi ker na račun sestranskega vinogradništva, nemoralna cena vinu, ki je za vsemi drugimi med in po vojni se razvijajočimi cenami zaostala za 200 do 300%.
2. Vlada in njeni skriti in odkriti vstvaritelji in pomagači, ki gledajo z mirno vestjo propad tega dela svojega naroda ne da bi sedaj ob sklepanju pogodb s sosednimi državami zagovarjali izvoz naših vin in s tem izboljšanje cen.
3. Vlada, naša pokr. uprava in vsi oni okrajni in občinski zastopi, ki ne samo dopuščajo obremenjenja, obdačenja vina s tem najkričnejšim davkom — trošarino, temveč istega še forsirajo, prisilno upeljujejo itd., da s tem onemogočujejo konsum istega. So mi znani slučaj, ko si prizadeva pokr. uprava prisiliti — (menda da štiti avtonomijo občin?), da občine uvedejo 250% obč. trošarino za vino (torej nad 12 kron skupno za liter) pod argumentom — da bodo tako enako obremenjeni vsi davkoplačevalci. (Tu sem pa res zelo radoveden na »razlago«) So mi znani slučaj, kjer so občine uvedle skupni davek na vino po 18 K za liter, torej skoraj toliko kot dobi producent za ves njegov celoleten trud in vse stroške. In kdo plača ta davek? Prekupec? Gostilničar? — Ne, ampak producent-vinogradnik in pa oni revni delavec in obrtnik, ki se ne more v barih zabavati ob šampanjcu in je navezan, četudi na redek kozarec vina v gostilni! Ubogi stradalajoči družini vinogradnika se ukrade od njegovega s krvavim znojem pridelanega vina po 18 kron pri litru, da se obvaruje veletržniške, bankirje, veleindustrije itd. In posledice vsega tega? Točen je vin v takih občinah je padlo za 70 do 80%, pije se pivo in vse drugo, vino pa stoji pri vinogradnikih neprodano. So mi pa znani tudi še žalostnejši pojavi, da se najdejo celo v vinogradniških občinah tako »pametni občinski očetje«, ki se zavzemajo za obdačenje vina in s tem pljujejo sami sebi v skledo.

4. Vsi oni, ki hočejo »ubijati« alko-holizem z zabrano točenja vina, pa ne povejo s čim mislijo zaposliti in preživeti onih par milijonov Jugoslovancev, ki se žive le od vinogradarstva v krajih, kjer ne uspeva nobena druga kultura.

5. In končno v glavnem mi sami, ker si ne maramo pomoči, ker se nečemo zavedati, da nas ni Bog ustvaril za robove in sužnje onim, ki nas danes gulijo, tlačijo in izkoriščajo, za zahvalo pa sleparijo, lažejo in hujšajo drug na drugega. Glavna krivda je v nas samih, ker se ne maramo stanovsko združiti in tako zraven vsega tudi cene svojih lastnih pridelkov sami določevati.

Ali je pomoč temu mogoča? Da, in prav lahko je izpeljava:

- I. Omogočiti znižano ali oproščeno železniško vožnjo, z brezcarinskim in breztržarinskim izvozom dovoz našega vina na tuje trge.
- II. Donesti zakon o zaščiti vinogradnikov, po katerem bi se strokovna inšpekcija ugotovila nabavno in določila prodajno ceno vina pod katero bi bilo vsako razpečevanje zabranjeno in tudi vsako obdačenje prepovedano.
- III. In končno ter v glavnem, ker smo sigurni, da naše bankratske vlade

z vsemi svojimi priveski, ki so prijatelji cenenege vina, četudi lepi na njem krvavi znoj pridelovalca, nikdar v zaščito našega vinogradarstva ničesar storili ne bodo, kraj šele donesli tak zakon, je zopet le v nas samih mogoča takojšnja in brza odpora, če se vsi producenti združimo v močno stanovsko, politično in gospodarsko talango, ki bo brez prosjačenja, tarnanja in moleđenja izvedla zaščito svojih lastnih interesov po svoji volji!

Vinogradniki, samo tu nam je spas!

POZOR GOSTILNČARJI IN KAVARNARJI!

S prvim januarjem l. 1924 se morajo v smislu novega zakona o taksah uporabljati v vseh hotelih, kavarnah, gostilnah in bifejih v vseh krajih, ki imajo preko 2000 prebivalcev ter v vseh letoviških krajih posebni monopolisani računi. Te se doli vezane v bloku po 100 listov za ceno 22 Din pri vseh pooblaščenih prodajalcih kolkov in pri davčnih uradih. Kjer ne bi bili taki monopolisani računi še na razpolago, se smejo uporabljati tudi drugi računski listki, toda na nje se mora prilepiti kolek za 20 par in kolek prepisati z besedo »račun«. Objava o plačanju take morajo lastniki lokalov razobe-siti na vidnem mestu!

(Praktikanti — vajenci — na drž. vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru) se sprejemajo tekom meseca februarja ali marca 1924. Pogoji so: starost najmanj 16 let, dovršena najmanj ljudska šola z dobrim uspehom, telesna sposobnost. Prednost imajo kmetijski sinovi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti obiskujejo jezikovni in računski pouk, drugače delajo z drugimi učenci zavoda praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod strokovnim vodstvom. Zato dobivajo stanovanje in hrano brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto 1924/25 kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo potem tudi prednost pri podelitvi brezplačnih mest v zavodu in so ob zadovoljivem napredovanju oproščeni sprejemnega izpita. Je to najboljša pripravilnica za resne kmetijske mladeniče s pomanjkljivo predizobrazbo za vstop v prvi letnik prihodnjega šolskega leta; bivši praktikanti so potem navadno najboljši redni učenci. Na celo polno lastno-ročno pisane in kolkovane prošnje (kolek 25 dinarjev) za sprejem praktikantov je poslati ravateljstvu drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru najkasneje do 31. januarja 1924 s sledečimi prilagami: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šolsko spričevalo in 4. spričevalo o moralnosti. Sprejem ali odklonitev se naznani pismeno.

(Žitni trg.) Na novosadski produkt-ni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 327.50—330 Din, koruza 235 Din, otrobi 145 Din. — Tendence nespremenjena.

(Kolonijalni trg.) Na zagrebškem trgu so bile cene kolonijalnemu blagu na debelo (v dinarjih) sledeče: sladkor v kockah 21.50, kristal 19.50; kava: Rio 7, 32.50, Rio 6, 33.50 Rio 5, 35, Rio 4, 36, Rio 3, 38, Santos sup. 39.50, Santos prime 40.50, Minas srednji 37.50, Minas fini 39, Minas lavé 38.50, Guatemala 57, Portoriko 60; riž: italijanska glace Splendos 10, Moumain 9, Burma II 8, Soja olje v sodčkih 26, v zabojih po 20 kg 26.50. — Na tržaškem kolonijalnem trgu pa na debelo (v lirah) sledeče cene: sladkor v kockah 2.85, kristal 2.72; kava: Rio 7, 5.70, Rio 6, 5.90, Rio 5, 6, Rio 4, 6.20, Rio 3, 6.50, Santos sup. 7, Santos prime 7.20, Minas srednji 6.20, Minas fini 7, Minas lavé 6.70, Guatemala 10.50, Portoriko 11; riž: italijanska glace Splendos 1.75, Moumain 1.70, Burma II 1.55; Soja olje v sodčkih 5.40.

(Vrednost denarja.) Ameriški dolar od 88.30—89.30, angleški funt od 384.25—387.25, francoski frank od 4.48—4.53, češka krona od 2.59—2.62 in italijanska lira od 3.84—3.87.

Kar Vi potrebuje, to je Elza-fluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka Din 27.—. Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elza-trg št. 344, Hrvatska.

Zadružništvo. Važna naloga zadružništva.

(Pod tem naslovom je napisal odlični srbski zadrugar in bivši zemljoradniški poslanec g. Miha Avramović lep članek, ki lepo ilustrira sedanj položaj jugoslovenskega kmeta in mu daje smernice za bodoče delo, če hoče doseči lepšo bodočnost. Zato ga priobčujemo v celoti, kakor sledi.)

I.

Zadruge so prve pokazale pot vsem drugim ustanovam in pokrotem v naši državi, ki vodi k stvarnemu narodnemu zblizanju. One so že v prvem letu po osvobođenju prošle roko druga drugi in tako v medsebojni zvezi pričele izdelovati edinstveni zadružni in gospodar-

sko-nekapitalistični, kulturni načrt za povzdigo naroda na celi črti v doseg naprednejših bodočnosti. Uverjen sem, da bo ta panoga narodnega gospodarstva prinesla ne samo gospodarskih in kulturnih uspehov celemu narodu, ampak da bo dosegla tudi eno samo ujedinjeno celoto iz doslej zelo različnih in razcepljenih posameznih enot našega naroda. Posebno kmetisko zadrugetarstvo, ki hodi do zblizanja in ujedinitelja po zlati srednji poti, bo doseglo tudi v tem pogledu prvenstvo in relativno hitre uspehe.

II.

V vojnem času je bila ugodna prilika na eni strani za nakopičenje bogastva, na drugi pa za osiromašenje. Kakor dokazuje zgodovina, so vse vojne rodile take posledice. Oni, ki so trgovali in dobavljali za armado, ki je imela velike in nujne potrebe, so naglo silno obogateli. Take po pravici imenujemo vojne dobičkarje.

Po dolgotrajni vojni so se pojavile nove velike potrebe in s temi mnogo prilike za snovanje novih dobičkanosnih podjetij. Po drugi strani je produkcija padla, prevozna sredstva so se zmanjšala, javna bremena zvišala, delavna moč pa se je skrčila. Vse to je podražilo vsakdanje potrebščine. »Vojni dobičkarji« so znali to priliko izkoristiti in jo še danes izkoriščajo. Uspelo jim je, da so naenkrat obogateli in da bogatijo še danes. S porastom cen, naraščajo tudi dobiček. Čim se dobiček pri nizkih cenah zmanjšuje v razmerju s cenami, donajajo visoke cene visoke dobičke. Petdeset, sto, petsto in več odstotkov dobička jim ni preveč, saj plača konzument.

Vojna in povojna doba sta ustvarili jako povoljne prilike za razvoj one sile, ki je danes na celim svetu najbolj obsodena, katero se dolži vojne samice in načina vodenja iste. Proti tej sili se danes vse dviga ter je neposredni povod pojavu najskrajnejših pokretov. Govorimo o privatnem kapitalu. Nasproti temu je postala ta sila (kapitalizem) še bolj borbeno kakor pred vojno. Ona se koncentrira v bankah, se pollašča tovarn, industrijskih in drugih podjetij, postaja gospodar celega ekonomskega življenja, vlada in zapoveduje. Politična oblast nad ljudskimi masami je v njenih rokah.

Proti njej se bori delavski stan, dobro organiziran v svojih organizacijah. Branijo se pa tudi drugi stanovni organizirani ali na poti, da se organizirajo v razne nabavljalne zadrugete. Proti njej se mora organizirati tudi kmetijski stan v svojih zadrugetih. Zaradi velike moči kapitalizma, je borba proti njemu jako težka, posebno kmetikemu stanu, ki živi v povsem drugih prilikah kakor delavski, ker svoje delavne moči ne prodaja kot neposredno fizično silo, ampak posredno v obliki svojih pridelkov. Zato se nahaja nasproti kapitalizmu v dokaj slabšem položaju, ker ima slednji na razpolago več sredstev in načinov, da zniža cene njegovim pridelkom in podraži ali celo onemogoči kredit kmetu.

Kapitalizem — neprijatelj vsega, kar živi od dela svojih rok — je napram kmetikemu stanu ostal privilegiran tudi vsled tega, ker je ostal kmetijski stan proti drugim najmanj organiziran in najmanj pripravljen na obrambo lastnih interesov. Znana je ravnodušnost kmeta, Tolaži se večinoma le: naj bo kakor hoče, kakor je usojeno.

III.

Kaj čaka v takih razmerah kmetijski stan? Ali da se preda na milost in nemilost privatnemu kapitalu, ki je organiziran finančno in politično ter tako ostane za vedno njegov suženj ali da se spusti z njim v borbo za lastno gospodarsko in politično samostojnost ter napredek svojih interesov, ki so življenjski interesi celega naroda, katerega devet desetih vodi kmet. Brez dvoma, da kmetijski stan, ki edini v cel državi kaže delavno energijo, ki dela, pride-luje in ustvarja, medtem ko se mu kratijo vsi pogoji z materijelnimi, prometnimi in prirodnimi neizgledami, ne bo prostovoljno pristal na robstvo in smrt, ne da bi vse potrebno ukrenil, da bo od plodov svojega dela tudi on imel koristi.

Nasprotno, pričakovati smemo, da se bo kmetijski stan tudi tu spustil v boj za svoj obstanek in napel vse moči, da bo tudi na tem polju ostal zmagalet.

Eden glavnih pogojev za to zmago je predvsem čim krepkejša zadružna organizacija. V ta namen je potrebno zbrati čimveč močnih sredstev za zadružno delo. Nihče naj se ne zanaša na državno pomoč. Ta, tudi če se kedaj dobi, navadno odprave v najnevarnejšem trenutku in dovede v nepravilke, kadar je zadružnim ustanovam najboljši potrebna v dosegu njihovih ciljev. Vrhutega pa te pomoči, kadar je državna uprava v rokah predstavnikov kapitalističnih ustanov, ni pričakovati.

Kmetijski stan proizvajajo vsako leto na milijarde blaga, ustvarja bogastvo in pogoje za življenje vseh drugih sta-

nov. Sposoben je, da tudi sebi ustvari pogoje za boljše življenje in napredek.

Stvar je jasna. V obrambo pridobitnih interesov kmeta, njegovega zasluga in dohodkov so potrebne: kreditne, nabavljalne in prodajne zadrugete za vse one posle, kjer se izpostavlja riziku in nevarnosti njegov zaslužek in imovina. Za plodonosno in uspešno delo teh zadrug pa je treba denarja.

Kmet nima denarja! bo rekel kdo. To ne drži. Gotovo kmet nima denarja, da bi odvarjal banke in veletrgovine, da bi skubel druge. Ali on ima toliko denarja, da bo lahko pomagal samemu sebi. Pogosto nosi svoj denar onemu, kateri ga potem z njegovim denarjem odira — kapitalistu. On dela to radi tega, ker ne zna ceniti moči, katero daje dragevolje drugemu, da se okorišča z njo.

Vsled tega je potrebno razviti živahno propagando, da se bo kmetijski denar nalagal v kmetijskih ustanovah. Namesto, da vlaga svoj denar v delnice ali hranilne vloge pri privatnih kapitalističnih bankah, naj vlaga pri svojih najbližjih zadrugetih. Propaganda mora biti taka, da prepriča kmeta, da je v njegovo korist, če vsako svojo paro, katere ne potrebuje doma, nalaga samo pri svojih zadružnih ustanovah. Pri tem poslu morajo sodelovati ne samo vse uprave poedinih zadrug, ampak — in to je najvažnejše — tudi vsi zavedni zadrugarji, vsi pravi kmetije ter kmetisko prebivalstvo obojega spola.

V korist, blagostanje in za kulturo podeželja ni še nihče nič naredil razun kmetijskih zadrug. One so danes edini pionirji za povzdigo kmetijskega prebivalstva na višjo kulturno stopnjo. Ti pionirji pa morajo biti tudi finančno krepki, ako se hoče, da zaslužek in dohodek kmetov tudi njemu ostane in njemu koristi. Potem bomo dosegli, da bo življenje tudi po vaseh udobnejše in zadovoljnejše.

Kmet! Ne zanašaj se na druge, da bo kdo drugi za te kaj storil! Le ti sam, združen z vsemi ostalimi poštenimi sosedi, moreš in moraš to doseči!

Kmetijsko zadružništvo na Švedskem.

Pod tem naslovom so priobčili »Zemledělské družstevni listy« z dne 14. decembra 1923 iz peresa odličnega strokovnjaka Arturja Börjessena zanimiv članek, ki ga priobčujemo v celoti.

»Zadružništvo na Švedskem je doseglo doslej znaten razmah in napreduje zlasti glede razvoja central za nakup kmetijskih potrebščin in za prodajo kmetijskih pridelkov, čeprav smo v tem pogledu še daleč za sosedi Danci in Finci.

Prva kmetijska zadruga je bila mle-karna, katerih je sedaj že 625. Žal, si te doslej še niso osnovalle svoje centrale, vsled česar morejo prodajati svoje izdelke potom privatnih trgovcev. Švedsko maslo je pa vzlic temu zelo priljubljeno, posebno v Angliji.

Za mlekarstvi so se pojavile zadrugete za nakup krmil in umetnih gnojil, ki so med vsem zadružništvom najlepše razvite. One v resnici ne preskrbujejo kmetom samo krmil in umetnih gnojil, ampak jim nabavljajo sploh vse gospodarske potrebščine, poleg tega pa jim vnovčujejo tudi njih pridelke, kakor krompir, žito itd. Okrog l. 1904 so začele te zadrugete snovati centrale za posamezna okrožja, te okrožne zadrugete pa so se kmalu nato združile v »Švedsko kmetijsko velenakupovalnico«, katere sedež je v Štokholmu, s podružnicami v Gothenburg, New Yorku, Marseille in v Buenos Airesu. Njen letni promet znaša 40.000.000 šv. kron (t. j. čez 3000 milijonov naših kron) in združuje 10 okrožnih zadrug ter izdaja svoj tedenski strokovni list. Ta centrala je ustanovila tudi za kmeta potrebne vzporedne organizacije, kakor »Švedsko kmetijsko banko«, Švedsko kmetijsko mlinarsko družbo itd.

Pomoč, ki jo nudi švedskim kmetom kmetijska banka, je zlasti v zadnjem času gospodarske krize neprecenljive važnosti. Mirno lahko trdimo, da bi sovravniki zadružništva mnogo kmetij upropastili in zatrli znaten del zadrug, če bi ne bilo kmetijske banke, ki oskrbuje kmete in njih zadrugete s cenim kreditom.

Znaten del švedskega zadružništva predstavljajo zadrugete za predelavo in prodajo svinjskega mesa. V največjih zadružnih tovarnah se zakolje in konservira letno čez 30.000 prašičev. Prašiči se kupujejo živi, a plačujejo se pa na mrtvo težko. Za konserviranje in prodajo svinjskega mesa se uporabljajo najmodernejše metode. Meso in mesne izdelke se prodaja največ v Anglijo. Zadnja leta so prebile te zadrugete težke boje. Prvotno so bile ustanovljene za izvoz odvishnih mesnih izdelkov. Toda med vojno je prašičereja tako padla, da ni bilo skoraj ničesar izvažati, vsled česar so stale zadrugete s svojimi dragimi investicijami brez dela. Sedaj se obračajo na zopet na bolje. Industrijsko predelovanje

svinjine v zadrudnih tovarnah in izvoz odvisnih izdelkov, sta zadnjih 25 let znatno izboljšala cene prašičem, kar je bilo predvsem na korist kmetom, ki so pred tem ravno vsled premiznih cen komaj životalili. Dokler se namreč ni industrializiralo prašičereje in izvažalo mesnih izdelkov, so bile cene prašičem, ki tvorijo enega glavnih dohodkov švedskega kmeta, tako nizke, da izkupički za prašiče največkrat niso krili vzrejalnih stroškov.

Med vojno se je pojavilo vprašanje, kako preprečiti ogromne dobičke, ki so jih delali razni prekupci ali verižniki. Za proučitev tega vprašanja je sestavila švedska vlada posebno komisijo. Ta komisija je stvar v par letih proučila in sestavila strokovno poročilo. Iz tega poročila je razvidno, da je edino zadrudnim potom mogoče organizirati industrijo in prodajo na tak način, da se bo vzpostavilo neposredne stike med producentom in konsumentom in tako izključilo vmesne prekupce (verižnike), ki odirajo kmetu in konsumentu. V doseg tega namena priporoča komisija, da se osnuje posebno zvezo teh zadrug po vzorcu »Irske kmetijske organizacijske družbe«. Ta družba (zveza), bi propagirala cilje in načela zadrudništva, snovala nove zadruge in dajala zadrugam nasvete v vseh gospodarskih in upravnih vprašanjih. V ta namen bi predvsem izdajala časopis tako za produktivne kakor tudi za konsumne zadruge po vzorcu danskega »Andelsbladet«. Mislimo, da bi taka kombinacija ne bila uspešna, kajti producenti kakor konsumenti gledajo problem cene, na dobiček in zadrudni sistem iz povsem različnih gledišč. In to v zvezi temu, da je mogoče cene nekaterih produktov (mleka, jaja, mesa itd.) za producenta zvišati in za konsumenta znižati, če jih prodaja potom zadrug. Na Danskem, kjer se je ta kombinacija obnesla, so ustanovitelji in večinski voditelji tako produktivnih kakor tudi konsumnih zadrug kmetje sami.

Švedska je tako kmetijska kakor industrijska država, kajti kmetov je okrog 45 odstotkov, industrijskih delavcev pa 30 odstotkov. Ta dva stanova imata zelo malo skupnih interesov in bi se morali zato vsak časopis, ki bi hotel zastopati interese obeh stanov, ali omejiti samo na glavna načela ali pa iskati kompromisov. In tak časopis, mislimo, da bi ne dosegel svojega namena. Naravno je, da so hoteli zasebni trgovci izpodbiti poročilo komisije s trditvijo, da je svobodna konkurenca najboljša pot za izločitev neupravičenih dobičkov.

Da bi se izločilo prekupce, so osnovali detajlisti zadrugo »Svenska Varov«. Čim je pričela delovati, je objavila, da ne more kupovati švedskih izdelkov, ker so tovarne kartelirane in nečejo prodajati zadrugi. Zato je pričela »Svenska Varov« kupovati v inozemstvu — švedski izdelki, ki so bili v inozemstvu cenejši, kako se dobi n. pr. tudi švedski cement v Južni Ameriki cenejši kakor doma na Švedskem.

Danes je na Švedskem 2317 zadrug razdeljenih na sledeče skupine:

1486 zadrug za nakup krmil in umetnih gnojil,
625 mlekarskih zadrug,
112 kreditnih in denarnih zadrug,
72 zadrug za prodajo jaja,
22 zadrudnih klavnic in tovarov za svinjsko meso.

Vse te zadruge so kmetijske organizacije. Poleg teh je tudi precejšnje število drugih zadrug, kakor živinorejskih konjerskih itd.

Pa tudi konsumno zadrudništvo se je lepo razvilo. Pripraviči je treba, da je disciplina članov konsumnih zadrug mnogo večja kakor ona kmetijskih zadrug. Je pač solidarnost med delavci bolj razvita nego med kmeti. Vendar nečemo s tem reči, da je lojalnost med kmeti manjša, ampak je temu vzrok predvsem dejstvo, da so bili kmetje vedno svobodni in neodvisni stan, vsled česar smatrajo članstvo v zadrugi za ne-kako odvisnost.

Z veseljem pa opažamo, da ta predsodek stalno pada in da vedno bolj spoznavajo važnost organizacije, zaradi česar se v zadnjem času z vsem srcem oklepajo rešilne zadrudne misli. (Pa pri nas?) T. K.

O zavarovanju proti požaru, tatvini itd.

Pri vsakem gospodarstvu obstoji možnost, da nastopi vsled nepredvidenih dogodkov zmanjšanje premoženja in običajno tudi dohodkov. Stvari, ki jih pošljemo n. pr. v Ameriko, lahko uniči vihar na morju; ogenj more upepeliti hišo, tovarno, gospodarsko poslopje; toča potolče vse poljedelske pridelke; kuge pomore živino; tatovi pokradejo obleko, denar; nezanesljivi uslužbenci poneverijo njim zaupan denar; možitev hčerke, vojaška služba itn. itd. zahtevajo od očeta naenkrat velike izdatke; vsled telesne nezgode more postati kdo delanezmožen itd. itn.

Kaj je vsem tem dogodkom skupno? Predvsem je možno v vsakem gospo-

darstvu, da se ti dogodki pojavijo, ni pa gotovo keda!

Smrt nastopi gotovo pri vsakem človeku, nihče pa ne ve ure in trenotke. Negotovo je, ako bo oče tako dolgo živel, da bo vse otroke preskrbel in da bo prihranil toliko vsoto, da bo lahko kaj zapustil.

Vsi prej naštetih dogodki se pa zelo razlikujejo od običajne obrabe in porabe. Tudi poslednji dve uničita predmete, toda na to je vsakdo že pripravljen in to ne obteži kot nekaj izredno težkega, ker vsak gospodar za ta slučaj skrbi in hrani. S tem smo pa prišli do drugega znaka, ki je vsem prejšnjim dogodkom skupen: ta namreč, da povzročajo take nesreče izgubo, ki se ne more nadomestiti z običajnimi dohodki, izgubo, ki se ne da kriti niti z vsem preostalim premoženjem, tako da je običajna posledica tega popolno gospodarsko uničenje prizadetega. Tretji njihov skupen znak je, da nastopajo slučajno, ko se jih nihče niti najmanj ne nadeja.

Čisto naravno je zato, da išče človek sredstva, da odvrne od sebe pretečo nevarnost. Ognjavarno zidanje, previdno postopanje z ognjem itd., naj prepreči ogenj, dobre klimavnice naj preprečijo tatvine itd. itd. Ako pa v zvezi temu nastopi nesreča, se jo skuša omejiti ter se ustanavljajo gasilna društva itn. Toda vsa ta sredstva so marsikaterikrat brez uspeha, n. pr. pri velikem požaru, pri toči.

Ako torej ni mogoče z raznimi sredstvi te nesreče odvrniti, mora človek misliti na druga sredstva. Ako ne more nesreče zabraniti, mora najti sredstva, da posledice teh nesreč odstrani. Za to se nudi razni pota.

Najobičajnejše sredstvo je hranjenje. Toda to običajno ne privede do zaželenega uspeha. Ako hoče n. pr. kmet vsako leto shraniti v hranilnici gotovo vsoto, da bo imel sredstva v slučaju ognja, tedaj mu to hranjenje le malo koristi, ako nastopi požar takoj drugo leto, ko ima shranjeno le malenkostno vsoto. Obstojajo še nekateri drugi načini, ki pa vsi skupaj ne dovedejo do zaželenega cilja.

Česar vsa ta sredstva ne premorejo, se na doseže z zavarovanjem. To obstoja na medsebojni pomoči. Česar ne more eden storiti, izvršijo lahko vsi skupaj. Ker takšni nesrečni slučajji le redko nastopajo, je možno kriti event. škodo s prispevki več oseb, ne da bi moral posameznik žrtvovati več, kakor mu dopušča njegove premoženjske razmere. Zavarovanje, da posamezniku zagotovilo, da dobi v slučaju nesreče povrnjeno škodo do vsote, ki je označena v pogodbi. Škoda se krije bodisi v celem znesku ali pa samo deloma, kakor je na dogovor in kakor določa zakon. Pri nas obstoji vse zavarovanje na pogodbi, ki to sklone posameznik z družbo in na zakonu, ki ureja zavarovanje.

Zavarovanja so zelo različna. Imamo 1. osebná zavarovanja n. pr. življenjsko zavarovanje, zavarovanje zoper nezgode, 2. zavarovanje blaga na primer zavarovanje proti ognju, zavarovanje transporta, zavarovanje živine in zavarovanje proti toči, in slednjič 3. premoženjsko zavarovanje na primer: zavarovanje kredita, jamstveno zavarovanje itd.

Zavarovanje je velikega pomena za vsakega posameznika. Oni, ki se zavaruje n. pr. proti ognju, dobi v slučaju, da mu vse pogori, povrnjeno vso zavarovano vsoto in si tako lahko postavi nov dom, novo gospodarsko poslopje. On je rešen bede in vseh skrbi za eksistenco (obsto). Mirno lahko zre v bodočnost in ni mu treba vsak trenutek trepetati, kaj bo, ako se zredi nesreča. Z zavarovanjem se tudi zviša podjetnost. Kdo bo naložil svoje celo premoženje v tovarni, ako mu lahko ogenj uniči vse, kar ima in je lahko tekoma ene ure berač? Ni pa zavarovanje velikega pomena samo za podjetnost posameznika, temveč tudi za njegov kredit. Posojilnice, banke in drugi denarni zavodi dajo danes kredit le v slučaju, ako je dotični zavarovan. Dolžnik, ki nima druge garancije, zastavi svojo življenjsko polico itd. Zavarovanje je torej iz narodno-gospodarskih ozirov velikega pomena, istotako pa tudi v socialnem oziru, ker obvaruje marsikatero rodino pred največjo bedo. Pri je bila marsikatera rodina do nastali nesreči vezana na beračino, kar se sedaj z zavarovanjem popolnoma prepreči, kajti z zavarovanjem ima vsak zavarovanec pravico do odškodnine po zakonu.

Zavarovanje se je razvijalo le polagoma do današnje visoke stopnje. Le polagoma so se razvijale posamezne panoge zavarovanja in istotako so se le polagoma uveljavljale privatne družbe, ki so prevzemale zavarovanja. Privatne družbe, ki izvršujejo zavarovanja, so največini akcijske družbe, le deloma zadruge. Akcijske zavarovalne družbe nudijo veliko večjo varnost, kakor dru-

ge oblike družb, ker je vedno na razpolago poleg rezerve še akcijski kapital, iz katerega se krije škoda. Razven tega morajo imeti akcijske družbe gotove rezerve, ki so po zakonu predpisane, da so v stanu kriti morebiten primanjkljaj v slučaju velikih škod.

Država posveča vsem takim zavarovalnim družbam veliko pozornost ter jih stavlja v smislu zakona pod državno nadzorstvo. Zavarovanec sam, ki zampa vse svoje premoženje zavarovalni družbi, nima vpogleda v poslovanje družbe in nima pregleda o njenem stanju. Istotako nima prav nobene vpliva na upravo družbe. Pri vsaki zavarovalni družbi je pa veliko število zavarovancev, ki lahko vsled nerealnega poslovanja družbe utrpijo veliko škodo. Vsled tega je dolžnost države, da njihovo poslovanje nadzira, ker je to v javnem interesu. Pri nas velja takoiimenovani koncesijski sistem. Vsaka družba, ki hoče v naši državi poslovati, mora dobiti koncesijo od ministrstva, katerega dolžnost je, da pred izdajanjem koncesije vse pogoje družbe natančno preišče in se prepriča o zmoglosti poslovanja družbe. V naši državi deluje sedaj okoli 16 zavarovalnih družb, od katerih imajo dve sedež centrale v Ljubljani, druge deloma v Zagrebu in v Beogradu, deloma so pa podružnice francoskih, angleških in čeških zavarovalnih družb. Da se omeji brezplodna konkurenca, ki je bila prej v veliko škodo vsega zavarovanja in da se ubije vsako nerealno postopanje posameznih družb, so ustanovile vse zavarovalnice v naši državi sindikat zavarovalnic, v katerem so združene vse zavarovalnice naše države. Sedež sindikata je v Beogradu, v vseh večjih mestih kakor n. pr. v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu itn. so pa ustanovljeni kot nekaki odskiki centralnega sindikata mestni sindikati.

Sindikat zavarovalnic blagodejno vpliva na razvoj zavarovanja in unati je, da izloči iz zavarovanja vse nečiste osebe, ki so dostikrat zelo škodovali gledu zavarovalnic in tudi povzročili, da je ljudstvo izgubilo mnogo zaupanja v zavarovalnice, ker je videlo običajno v zastopnikih zavarovalnic same golufije, tatove in bogzna kaj še. To pa le kot posledica divje konkurence, ki je bila v navadi pred vojno, na podlagi katere so se posluževali zastopniki vseh mogočih sredstev, da so pridobili zavarovanja. To se je z ustanovitvijo sindikata prenehalo. Posamezni izrodki, ki se še dogajajo, se bodo popolnoma iztrebili. Sindikat je določil pred vsem sindikatni cenik za požarna zavarovanja. Ki je obvezen za vse zavarovalnice in ne sme nobena sprejemati požarnih zavarovanj pod postavkami tega cenika. Isto velja za zavarovanje zoper tatvino. Istotako je določil za vse zavarovalnice enake pristojbine ter izdal točna navodila, keda in koliko se sme dovoliti nupusta. S tem je vsaka umazana konkurenca med družbami izključena in zavarovalci ne morejo iskati družb, ki so ceneje in s tem tudi manj realne.

Zavarovalnice izvršujejo svoje posle s tem, da ustanavljajo v vseh večjih krajih podružnice in potom krajevnih zastopnikov in potnikov, ki jih pošiljajo od kraja do kraja. Ti tvorijo običajno vez med zavarovalnico in zavarovalci, kar je pri tem delu zelo potrebno. Delo zastopnikov in potnikov obstoja predvsem v tem, da pridobivajo zavarovanja, pri nekaterih zavarovalnicah se jim poveri tudi inkasiranje premij. Krajevni zastopniki dobivajo za svoje delo običajno provizijo od vseh zavarovanj, ki jih pridobe, potniki dobivajo še plače, dnevnice in provizijo. Oni, ki se hoče zavarovati pri kakem potniku ali zastopniku mora zahtevati od njega predvsem legitimacijo centrale ali podružnice, da je opravičen sprejemati zavarovanja za to družbo. S tem se izogne vsem event. presenečenjem in poznejšim konfliktom, ki nastanejo, ako se to opusti.

Vsa zavarovanja se sklepajo na podlagi pogodbe, ki jo podpisuje vsak zavarovanec, ko ponudi zavarovanje. Ti pogoji so pri vseh zavarovalnicah skoraj enaki ter temelje običajno na zavarovalnem zakonu iz leta 1915, ki je pri nas še v veljavi. V teh določilih je natančno naznačeno, keda stoji zavarovanje v veljavo, katere dolžnosti prevzame zavarovanec napram družbi in družba napram njemu itn. O teh določbah podrobneje prihodnjič.

Poslano.*

Z ozirom na neprestano kampanjo, ki jo vodi ljubljanski demokratiški dnevnik »Jutro« proti Jadranski banki že od konca januarja 1923, v katerem razdobju je bilo v tem listu objavljenih proti njej čez 110 člankov in notic, smatra nadzorstvo Jadranske banke a. d. Beograd za svo-

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le kolikor določa zakon.

jo dolžnost, da ne pušča širšega občinstva nadalje pod vtisom teh člankov ter ugotavlja sledeče:

»Jutro« je opetovano delalo odgovornega glavnega ravnatelja Jadranske banke g. Kamenarovića, češ, da je on kriv, da so delničarji »Jadranske banke Trst« prišli ob delnice pri tem zavodu ter da je »Jadranska banka Beograd« angažirana pri tržaški banki (sedaj »Banca Adriatica Trieste«) z 18 milijoni ital. Lir.

Na podlagi revizije bilanc »Jadranske banke Trst« za l. 1920, 1921 in 1922, izvedene od podpisane nadzorstva na licu mesta v Trstu, in na podlagi primerjanja teh bilanc z bančnimi knjigami in spisi pa stoji dejstvo, da sta že leta 1920, in to večinoma radi nepriznanja od tedanje vodstva banke nepravilno prevedene konverzije kron v ital. lire, bila izgubljena vsa delniška glavnica in ves rezervni fond ter da je vrhu tega bilo nepokritih vlog za nad 16 milijonov ital. lir. V takem stanju je prevzel g. Kamenarović l. 1921. »Jadransko banko Trst« ob svojem vstopu v zavod. Po dvehletnih naporih se mu je posrečilo rešiti tržaški banki okrog 22 milijonov lir s tem, da je dosegel od italijanske vlade, ki je slejkoprej brezpogojno zahtevala nacionalizacijo, izplačilo svote od 13 milijonov lir v svrhu sanacije »Jadranske banke Trst« in vrhu tega odpust predpisane povračila zneska 9 milijonov lir za pred njegovim vstopom v Jadransko banko nezakonito izvršene konverzije.

S tem uspehom je bil preprečen konkurz Jadranske banke Trst, omogočeno je bilo, da so njeni delničarji mesto brezveznih starih delnic »Jadranske banke Trst« dobili zdrave delnice »Jadranske banke Beograd« v istem nominalnem iznosu in vložniki »Jadranske banke Trst« so bili obvarovani vsake škode.

Podpisano nadzorstvo je nadalje ugotovilo, da ni res, da je angažirana »Jadranska banka Beograd« pri zavodu »Banca Adriatica Trieste« z 18 milijoni ital. lir, ampak da stoji z isto v navadnih kontokorentnih vezah, iz katerih izhajajo razlike od kakih tisočstov lir včasih na breme ene, včasih na breme druge banke, kakor se pač medsebojni posli razvijajo. »Jadranska banka Beograd« je pa udeležena kot delničarka pri zavodu »Banca Adriatica Trieste« z zneskom 5 milijonov lir, t. j. z 1/3 ro sanaciji na novo emitiranega akcijskega kapitala od 15 milijonov lir, ki je v celoti popolnoma vplačan.

Kar se tiče od »Jutra« širjene vesti, da je »Jadranska banka Beograd« izročila svojo podružnico na Dunaju Nemcem, ugotavlja podpisano nadzorstvo, da se je iz bivše podružnice Jadranske banke na Dunaju pred kratkem ustanovil tam samostalen zavod »Adriatische Bank Wien«, pri katerem ima »Jadranska banka Beograd« 1/3 delnic, s čimer si je osigurala pri zavodu odločilen vpliv.

Kar se tiče »Jadranske banke Beograd« same, ugotavlja nadzorstvo, da je ista zaprosila »Narodno banko« naše Kraljevine, da izvede revizijo poslovanja in stanja banke ter da je od »Narodne banke« v to svrhu delegirana komisija, kateri se je predložilo vse knjige, dokumente, zapisnike, depote itn., po 20dnevni temeljiti reviziji izjavila, da je poslovanje Jadranske banke v vzornem redu ter da je premoženje banke v njenih knjigah cenjeno tako previdno, da čista aktiva banke znatno presega glavno in izkazane rezerve. Vsled tako uspele revizije, ki izkazuje popolno solidnost Jadranske banke, je »Narodna banka« znatno povišala kredit, ki ga je uživala Jadranska banka pri njej do sedaj.

»Jutro« je ponovno razglasilo, da je »Jadranska banka Beograd« prodala večino delnic pivovarne »Union« v Ljubljani Nemcem, kar ni res. Res je le, da je banka bila udeležena pri omenjeni pivovarni z le 16% akcijskega kapitala te družbe ter da je ta svoj delež odstopila neki ljubljanski banki. Tudi ni res, da je vsled namišljene prodaje Nemcem vlada proglasila nad pivovarno sekvester. Res pa je, da je bil sekvester nad omenjeno pivovarno odrejen takoj po prevratu ter ni bil do danes dvignjen.

»Jutro« trdi, da je »Jadranska banka Beograd« prodala odločujoče število delnic nekega velikega denarnega zavoda drugam (kam?) in s tem tudi pivovarno »Union« tujcem. Res je le, da je Jadranska banka prodala te delnice neki beograjski banki z izrecnim dovoljenjem vlade.

»Jutro« je ponovno razširjalo neresnično vest, da je »Jadranska banka Beograd« prodala pivovarno v

Sarajevu in železno industrijo »Zenica« v Bosni Nemcem. Nasprotno je pa res, da je Jadranska banka kupila iz proste roke na dunajski borzi, torej iz rok Nemcev, gotovo število delnic teh industrij ter da je prodala svoje delnice Pivovarne v Sarajevu, kjer je bila v manjšini. »Srpsko-amerikanski banki v Beogradu«. Kar pa se tiče železne industrije »Zenica«, ugotavlja nadzorstvo, da je »Jadranska banka Beograd« stvorila v Bosni železni koncern pod tehničnim vodstvom veletrgovine z železom »Grelnitz d. d. Sarajevo«. V tem koncernu, ki je lastnik oz. glavni delničar železne industrije »Ferrum d. d. Sarajevo«, delniške družbe za industrijo železa »Zenica« v Zenici, železarne na Muti in »Jugoslovanske industrije motora« v Zagrebu, — ima Jadranska banka slejkoprej pretežno večino potom 55% nega večinskega jugoslovanskega sindikata, v katerem ima Jadranska banka zopet nad polovico vseh delnic. V tem večinskem sindikatu se nahaja razven Jadranske banke in zasebnikov jugoslovanske narodnosti tudi »Centralna srpska privredna banka v Sarajevu«.

Tudi ni res, da prodaja Jadranska banka, kar trdi »Jutro«, tudi že »Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani« tujcem ter da jih sploh komur si bode prodaja. Istotako ni res, da bi bila Jadranska banka prodala svojo udeležbo na »Stavbeni družbi d. d. v Ljubljani«, res pa je, da ima banka v svojih rokah slejkoprej večino vseh delnic te družbe.

Istotako izmišljena je trditev »Jutra« o ponesrečenih spekulacijah pri opekarni »Udeoničke zadruge v Beogradu«, ker je udeležena Jadranska banka in kjer naj bi bile nastale izgube čez 10 milijonov dinarjev. Resnica je, da »Udeonička zadruge« nima nikakih izgub in da je z imenovano vsoto zgradila največjo opekarno v Beogradu.

Proti ponovni trditvi »Jutra«, da je Jadranska banka ustavila dela na svoji novi palači v Beogradu, ugotavlja nadzorstvo, da so zunanja dela te palače dovršena, da so notrajna dela v normalnem teku, da je tudi vse potrebno za dovršitev palače že davno kupljeno in plačano ter da se intenzivno in neprestano dela na tem, da se zgradba dovrši do julija tega leta. »Jutro« je lansiralo vest, da je Jadranska banka imobilizirala v zgradbi 93 milijonov dinarjev, torej več, nego znaša akcijski kapital banke. Proti temu se ugotavlja, da so izkazane vse zgradbe Jadranske banke v knjigah z okroglo 56 milijoni dinarjev ter da je radi teh investicij akcijski kapital banke popolnoma neprizadet, ker vse bančne rezerve znašajo mnogo več, nego omenjeno svoto. V ostalem pa je Jadranska banka bila od Ministrstva za socialno politiko primorana graditi pod pretnjo, da se ji sicer odvzamejo njeni poslovni prostori, kar se je deloma tudi zgodilo. Nadzorstvo ugotavlja tudi, da ni nikakega govora o kakih intabulacijah za zgradbe Jadranske banke.

Nadalje ugotavlja nadzorstvo proti dotični trditvi »Jutra«, da ni res, da dolguje en sam delničar Jadranski banki za 80.000 njenih delnic kredit od 12 milijonov dinarjev, ter ugotavlja, da je akcijski kapital »Jadranske banke Beograd« popolnoma vplačan.

Nadzorstvo ugotavlja, da je kakor druge, izmišljena tudi trditev »Jutra«, da je poslovanje banke predmet oblastvenih preiskav, ter da so se vršile pri centrali in podružnicah revizije raznih komisij, ki so dale skrajno neugodne rezultate. Od Jadranske banke zaprosena in od strani »Narodne banke« z gori omenjenim uspehom izvršena revizija govori v tem oziru jasen govor ter daje upravi in ravnateljstvu Jadranske banke zadoščenje za vse neutemeljene napade.

Nadzorstvo »Jadranske banke Beograd« si šteje v dolžnost, ugotoviti, da so napadi »Jutra« za poslovanje poslovanje poslovanje Jadranske banke popolnoma neosnovani, in zlasti, da je glavni ravnatelj g. Kamenarović tako pri uspehi mu sanaciji »Jadranske banke Trst«, kakor tudi pri ustanovitvi »Adriatische Bank Wien« in pri vodstvu poslov »Jadranske banke Beograd« postopal v vsakem oziru korektno in v sporazumu z upravo, imajoč v vidu edinele interese teh zavodov.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1924.

Po nalogu in v imenu nadzorstva Jadranske banke a. d. Beograd predsednik nadzorstva:

Dr. Gustav Gregorin m. p.

ZLATOROG MILO

Milo kupiti, se pravi, zaupati!

Zato se ne dajte motiti po nižjih cenah, kajti kar je ceno, ne more biti najbolje! Malovrednejša mila vsebujejo malo maščobe, tem več pa luga. Zlatorog je milo, pri katerem ste sigurni največje trpežnosti Vašega pečila!

Priporočamo tvrdko
JOSIP PETELINC
 Ljubljana, Sv. Petra n. 7,
 za vodo, blizu Prešernovega spomenika

v najcenejši nakup vseh potrebščin za krojače, čevljarje, sedlarje, šivilje, toaletnega blaga, pletenin, galantrije, žlice, vilce, nože, škarje, žepne robce, brisalke, gumi-platno za otroške posteljice, kravate, čipke, veze, razne bombaže, svilo, šivalne stroje **Gritzner in Adler**, posamezne dele za kolesa in vse sisteme šivalnih strojev.

Naročila za najboljšo
modro galico
 garantirano 98 do 99%
 in
Bosna-pasto
 (približno 10% cenejša
 kakor modra galica)
 sprejema
„Ekonom“
 osrednja gospodarska zadruga
 v Ljubljani
 Kolodvorska ulica št. 7.

Od hiše — do hiše

gre glas o izvrstni kakovosti mila **Gazela**, ki se odlikuje po svoji izdatnosti in obilnih penah.

„Ekonom“

osrednja gospodarska zadruga
 v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7

ima v zalogi:

Najboljši dalmatinski portland cement iz splitske tovarne,
 lepo suho, zdravo koruzo, staro in novo, koruzni zdrob, koruzno moko, ajdo, ajdovo moko, kašo, ješprenček, najfinjšo banaško pšenično moko, Ogr. Og. 0, 2, 6, lepo čisto banaško pšenico, slavonski, bosanski in banaški oves, lepe in čiste pšenične otrobe, debele in drobne, krmilno moko, mletno morsko sol v vrečah, 50—80 kg, kristalni sladkor v vrečah po 100 kg, sladkor v kockah v zabojih po 50 kg, razne vrste prvovrstnega mila za pranje, pristno banaško mast, ameriško mast, brazilsko mast, riž, kava, olje, petrolej, seno, vezano ali prosto, pšenično in ovseno slamo, vezano ali prosto, (seno in slamo za Ljubljano in najbližjo okolico v množini od 1000 kg nanrej, za oddaljene kraje le v vagonih), vse po dnevnih cenah, vedno ceneje kakor pri drugih trgovcih. Vse ostale predmete preskrbimo na željo vsakemu članu.

„DANICA“

MAJZELJ & RAJŠELJ

LJUBLJANA, Zurjaški trg št. 1

trgovina z manufakturo, galanterijo in usnjem vseh vrst.

Prvovrstno blago. — Najnižje cene. Na debelo. Na drobno.

Nudim po najnižjih cenah, prvovrstno blago, kakor: pšenico, otrobe, drobne in debele, moko za kremo št. 8, novo koruzo, najboljši „Trboveljski cement“ za izdelovanje opeke **Grdevit Sirc, Kranj**.

Služba očitinskega tajnika

ali podobno išče inteligentnega, vestnega mladeniča, več slovenskega, srbohrvatskega in nemškega jezika, strojepisja in vseh pisarniških del. Gre tudi v obsejne kraje. Ponudbe pod „NUJNO“ na upr. „Kmet. lista“.

Izvrstno belo in črno pečivo priporočata narodna pekarna

Ivan Proselc
 v Mariboru,
 Jezdarska ulica št. 5
 Sprejema v peko tu domači kruh vsak dan od 7. do 9. ure.

Brinje

laško in bosansko se zopet dobi pri **FRAN PO-GACNIK**, Dunajska c. 36

Agitirajte za
 „KMETIJSKI LIST“!

ŠIVALNE STROJE **EXCELLA** Z 10 LETNIM JAMSTVOM
 najfinjši izdelek kupite najceneje pri tvrdki **J. GOREC, LJUBLJANA**
 Palača Ljubljanske kreditne banke.
 Za Božič in Novo leto 10% popusta.

1 meter domačega platna
 da tovarna **ŠINKOVEC**, Grosuplje, za 2 kg prediva ali 14 kg godenega oziroma 20 kg surovga lanišča.

INGER šivalni stroji

Na celim svetu znani kot najboljši. Podružnice in zastopstvo v vseh mestih. Centrala za državo SHS ZAGREB, Marulićeva ulica br. 5 II. kat. Filijala LJUBLJANA, Selenburgova ulica 13, MARIBOR in NOVOMESTO.

Ali si poravnal naročnino za „KMETIJSKI LIST“?

Naznanilo preselitve.

TRGOVSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

se je preselila v nove lokale
 na Dunajski cesti št. 4 (v lastno stavbo)

kjer že redno posluje.

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. V LJUBLJANI

naznanjajo, da so preselile svojo pisarno iz dosedanjih lokalov Prešernova ulica št. 3 (prostori F. P. Vidic & Komp.)

v nove prostore Miklošičeva cesta št. 13, vhod iz ulice. Našim cenj. odjemalcem priporočamo svojo prvovrstno strešno in zidno opeko.

Rosija-Fonsier

zavarovalna in pozavarovalna družba v Beogradu.
 Osnovni kapital Din 5,000.000.
 Ravnateljstvo podružnice za Slovenijo: v Ljubljani, Sodna ul. 2/1.

Družba izvršuje zavarovanja vseh vrst:

1. Zavarovanje proti požaru.
2. Zavarovanje proti posledicam telesnih nezd.
3. Zavarovanje proti škodi in toži.
4. Zavarovanje proti vplomu in tatvini.
5. Zavarovanje vseh transportov.
6. Zavarovanje jamstvenih dolžnosti.
7. Vse vrste zavarovanj življenja pod najugodnejšimi pogoji.
8. Zavarovanje stekla.

Glavna zastopstva se nahajajo v vseh večjih krajih.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUZNICE:

Maribor
 Novo mesto
 Rakek
 Slovenjgradec
 Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

KAPITAL in REZERVE Din 17,500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska.

Telefoni: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
 Meža-Dravograd
 Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)